

Katoliški glas

Settimanale - Spedizione in abbonamento postale - Pubblicità inferiore 50%

Redazione - Uredništvo: Riva Piazzutta, 18 - 34170 Gorizia - Gorica - Tel. 0481/533177 - Fax 0481/536978

Poduredništvo: 34133 Trieste - Trst - ul. Donizetti, 3 - Tel. 040/370846 - Fax 040/633307 - Poštni t/rn 10647493 Zadruga Goriška Mohorjeva

TAXE PERÇUE	GORIZIA
TASSA RISCOSSA	ITALY

naš uvodnik

Slovenska šola je temelj našega obstoja

Spet je tu novo šolsko leto, spet so tu za šolarje in njihove učitelje zgodnja vstajanja in vsakodnevni pouk, spet so tu težave, tiste težave, ki jih s seboj prinaša italijanska šolska reforma, ki je in je obenem ni, saj večina šolarjev in njihovih učiteljev s svojo šolo ni zadovoljna. Pa vendar: šolska vrata se tudi letos odpirajo in skoznje vstopajo mladi, ki se morajo v šoli pripraviti na življenje.

Šola bi morala biti predvsem šola za življenje. Prav zato ne bi smelo biti težav z njo. Kaj naj potem rečejo slovenski šolarji in še bolj njihovi učitelji in profesorji? Kaj naj rečejo slovenski šolarji nižje srednje šole Ivan Trinko v Gorici, ki bodo letos stisnjeni v neko italijansko šolo in njihovo ravnateljstvo ne bo imelo niti spodobne sobe zase, v njem niti arhiva ne? Kaj naj rečejo slovenski šolarji dveh slovenskih šol v Trstu, ki so jih enostavno uklinili in »priključili« k drugi šoli?

Vsekakor je zaskrbljujoče to, kar se iz leta v leto dogaja z našimi šolami. Res je sicer, da moramo razumeti potrebe in stiske države, ki šoli reže iz dneva v dan tanjšo rezino kruha, res pa je tudi, da država ne bi smela izenačevati šole s slovenskim učnim jezikom z drugimi državnimi šolami. Med njimi je vendarle prevelika razlika! Manjšine ne moreš in ne smeš primerjati z večinskim narodom! Res je tudi to, da se Slovenci zadnje čase prehitro seznanjamo z golimi dejstvi in jih jemljemo za nekakšno usodo. Veliko vprašanje je, če so naši politični predstavniki storili dovolj, da bi omenjene zadeve s slovensko šolo preprečili ali pa vsaj poizkušali preprečiti. Slovenci v Italiji si namreč ne smemo dovoliti, da bi lahko z našo šolo počeli, kar hočejo. Tega ne smemo dovoliti, ker je slovenska šola za nas življenjskega pomena.

Prav zato sem mnenja, da puščamo slovenske šolnike in slovenske šolarje preveč same, premalo jim prisluhamo. Učitelji in šolarji bi morali vedeti, da imajo za seboj celotno slovensko skupnost v Italiji! To pa zato, ker je slovenska šola eden najvažnejših temeljev, na katerih sloni slovenski narod v Italiji. Če se ta temelj zamaje, se bo zamajalo vse v naši majhni domovini v Italiji in tega bi se morali zavedati vsi, še posebno vsi naši predstavniki, od katerih moramo zahtevati večje zanimanje za slovensko šolo, se pravi za nas same, za naše otroke, za našo bodočnost!

Jurij Paljk

Francoski jedrski poskusi burijo mirovnike po celem svetu

Francija s predsednikom Chiracom kar naprej trmoglavim z jedrskimi poskusi in to navkljub odločnim protestom svetovne javnosti. Nedavni poskus z atomsko bombo na otočju Mururoa je razvnel sicer nekoliko uplahljeno zanimanje javnosti za nevarnost jedrske oborožitve. Chirac se ni oziral na javno mnenje in je ukazal svojim generalom, naj opravijo jedrski poskus, ki pa je razbesnil vse mirovnike po svetu in še koga, saj smo zadnje dni pričali pravi medijski vojni proti francoskemu predsedniku. Chirac je tako sedaj pod udarom predvsem na polobli, kjer se jedrski poskusi opravljajo, očitajo mu namreč, da atomsko bombo aktivira na tleh, ki so sicer res francoska, a od Francije zelo daleč. Težave pa ima tudi z javnim mnenjem doma in predvsem z medijsko zelo uspešnimi mirovniškimi organizacijami Greenpeace, ki izkoristijo vsako priliko, da protestirajo proti nuklearnim poskusom z znanimi resnicami, češ da je to nevarno uničevanje in onesnaževanje narave. Seveda zlobneži vedo povedati, da mirovniki te organizacije ne protestirajo na Kitajskem, kjer se jedrske poskuse tudi dela, ampak mirovniški pravijo, da je to pač cena demokracije. Kot včasih, ko so vsi protestirali proti ameriški intervenciji v Viet-

Grandeur-malik...

namu, o ruskih podobnih posegih pa ni bilo govora. Chirac trdi, da hočejo s temi protesti samo izriniti Francijo iz Pacifika in za to obtožuje Avstralijo in Novo Zelandijo, ki sta najglasnejši in po pravici povedano

EURHOPE - srečanje mladih s papežem v Loretu

Okrog znane črne Marije v Loretu se je prejšnjo soboto in nedeljo zgrnila velikanska množica mladih iz cele Evrope, ki je pod papeževim vodstvom molila za mir po svetu in še posebno za mir v Bosni in Hercegovini. V času, ko v Evropi prevladuje individualizem, ko se rušijo lestvice vrednot, ko je težko zbrati mlade za katerokoli stvar, se je v Loretu zbralo nad tristo tisoč mladih v molitvi, pesmi, pogovoru in bdenju za mir. Zadnji konec tedna v Loretu bi lahko strnili pod besede kardinala Pironia, ki je ob zaključku nedeljske maše pogledal nekega mladega pred seboj in izrazil misel vseh zbranih takole: »Ni nas strah križa, bojimo se samo povprečnosti!«

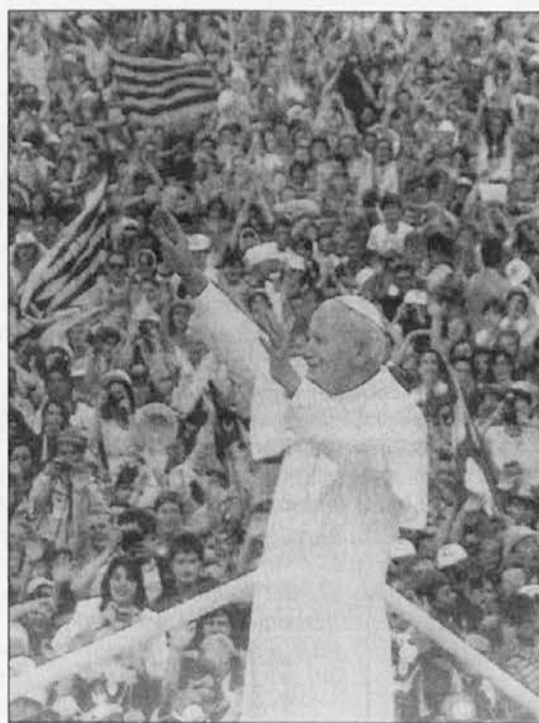
Velika množica mladih Italijanov, Avstrijcev, Nemcev, Francozov, Srbov, Hrvatov, Rusov, Bosancev - med njimi tudi tisoč mladih vdov - Slovencev, Poljakov, Madžarov, Čehov in Slovakov, Špancev, Belgijcev in drugih mladih iz domala vseh evropskih držav je začela prihajati v Loreto že v petek, kajti vedeli so, da bo v soboto zvečer velika slovesnost, ki jo je prenašala italijanska televizija v skorajda vse države v Evropi. Tu ni šlo za Evropo, kot jo pojmujejo na Zahodu, ko mislijo samo na Evropo bogatih zahodnih držav, tu je šlo za Evropo v pravem pomenu besede, »tisto, ki diha in mora dihati s pljuči Zahoda in s pljuči Vzhoda«, kot se je lepo izrazil papež Janez Pavel II. med svojim govorom.

Mladi so se zgmili okrog svetega očeta v molitvi za mir in v molitvi zase, da bi znali najti pravo pot v življenje. Srečanje v Loretu ima velikanski pomen v času, ko je v Evropi spet začelo govoriti orožje, v Evropi, kjer se narodi ne znajo več pogovarjati med seboj in se namesto njih pogovarjajo ekonomske silnice, ki delijo Evropo na dva dela, na razviti in nerazviti. Pomen srečanja je izjemen zato, ker so se v Loretu pod plaščem svete Marije zbrali mladi iz

v svojem govoru v nedeljo zahteval dom za vsakogar, saj je dejal: »Prišli smo sem, da zahtevamo dom za vsakega človeka našega časa, za vse družine celega sveta, za vse tiste, ki živijo v svoji domovini, in za tiste, ki živijo v begunstvu, za vse preganjane. Sem smo prišli tudi zato, da zahtevamo dom za vsakega človeka, ki živi v Evropi. Za vse ljudi in za vse družine zahtevamo dostojen dom!«

Papež je v svojem govoru nadaljeval: »Tu smo zato, da zahtevamo mir!«

V nedeljo je s posebnim poudarkom omenil vojne grozote druge svetovne vojne, ki je mladi, zbrani v Loretu, niso doživeli. Bosno in vojno v njej pa doživljajo in zato je v nedeljo ponovil, kar je že v soboto mladim povedal: »Nekaj sto kilometrov od tod, na drugem bregu Jadrana, vsak dan umirajo ljudje, ki čakajo v vrstah na kos kruha in na nekaj litrov vode. Veliko se govori o miru, pa vendar se ne preneha z vojno. V Bosni pa umirajo ljudje, stari in ženske, otroci in vaši vrstniki. Koliko mladih umira v nesmiselni vojni!« Papež se nato z vso zavzetostjo, skorajda zahtevo obrne na mlade: »Zavračajte vse to-poupumne in divje ideologije, zavračajte vse prekomerne in predrzne nacionalizme! Vaša naloga je, da zgradite novo obliko bratstva med narodi. Ne obupajte! Nihče od vas se ne sme vzdržati pri težkem delu ustvarjanja nove Evrope, ki naj temelji na plemeniti in plodni duhovni ter omikani tradiciji. V pomladi življenja ste, vendar ne pozabite na vaše korenine, ki morajo črpati ideje in napotke za vsakdanje življenje iz evangelija.«

cele Evrope in tako dali vedeti, da so za tisto Evropo, v kateri bodo lahko vsi enaki, v kateri se bodo medsebojno spoštovali. Velikanski odmev je imelo tudi dejstvo, da je pravoslavna Cerkev poslala na srečanje svoje delegate, in to celo iz Rusije, Grčije in drugih držav, tudi iz Srbije. Tisti, ki ste gledali sobotno srečanje po televiziji, ste lahko videli, kako se je kamera večkrat ustavila na petih pravoslavnih škofih, ki so s seboj v Loreto pripeljali več tisoč mladih. V času, ko se pravoslavne Cerkve niso hotele niti pogovarjati s katoliško Cerkvijo, je to dobro znamenje. Mladi, ki povezujejo torej, tudi ločene Cerkve! Zasluge za to ima sam papež, ki se ob koncu tisočletja izredno trudi, da bi združil vse krščanske Cerkve v eno samo vesoljno Cerkev. Velike korake je že naredil in v Loretu je bil narejen še en pomemben korak k združevanju, ki naj bi imelo svoj vrh prav leta 2000, ko naj bi se na Sinaju srečali najvišji predstavniki vseh krščanskih Cerkva z najvišjimi predstavniki islama in judovske vere.

Časnikarji, ki so blizu svetemu očetu, sporočajo, da je bil papež v nedeljo popoldan, ko je končal nedeljsko mašo, izredno zadovoljen. »Uresničilo se je tisto, kar sem si želel, in še nekaj več,« je rekel. Gотовo je lahko zadovoljen s štiristo tisoč mladimi, ki so se v nedeljo zbrali na odprtem pri sveti maši, in še bolj z njihovim odzivom na njegove besede: »Od vas hočem slišati vzklikanje k miru in vaš vzklik naj preglaši ropot orožja in naj se dotakne src vseh tistih, ki so krivi za vojno!« Papež je

ni in plodni duhovni ter omikani tradiciji. V pomladi življenja ste, vendar ne pozabite na vaše korenine, ki morajo črpati ideje in napotke za vsakdanje življenje iz evangelija.«

Papež se je v svojem nagovoru mladim v soboto zvečer, ko je pred televizijskimi prenosi sedela skoraj cela Evropa, dotaknil vseh pomembnih vprašanj, od krize vrednot do neumne in pogubne vojne v Bosni. Iz njegovih besed je zelo zaupanje v mlade rodove, ki so pred novimi nalogami, saj se papež zaveda, da je padec berlinskega zidu prinesel v Evropo docela nove težave. Zato je dejal: »V novo tisočletje hočemo priti z novo Evropo, ki mora iskati v evangeliju navdih za sožitje v svobodi in solidarnosti. Vi mladi morate braniti plodovito kulturo evangelija, v katerem je Kristus živ in je odgovor za vsako nemirno srce današnjega človeka.«

Sobotni večer so organizatorji pomenovali EurHope-Upanje v Evropo, Upanje za Evropo. Papež je spregovoril tudi o tem pomenljivem geslu: »EurHope-Evropa in upanje: ta naslov ste dali nocojšnjemu srečanju in bdenju v molitvi. Že v samem naslovu se besedi Evropa in upanje mešata med seboj, tako da ju ni možno razdeliti. To je lepa zamisel, a obenem zelo zahtevna. Od vas namreč zahteva, da ste možje in žene upanja: osebe, ki verjamejo v Boga življenja in Boga ljubezni in trdno oznanjajo, da obstaja za človeka gotova prihodnost.

(dalje na 2. strani)

EURHOPE - srečanje mladih s papežem v Loretu

Vistemladi obraz Evrope, v vaših rokah je prihodnost Evrope in celega sveta, če boste znali slediti Kristusovemu nauku. Skrivnost tega nauka je enostavna in vedno ista: umrli in vstali Kristus, Kristusov križ torej. Papež vam nočjo podaja staro in vedno novo skrivnost: Dragi mladi, sledite »Tistemu, ki ni prišel, da bi mu služili, ampak je prišel, da bi služil in daroval svoje življenje v odrešenje mnogih.« Bodite njegove roke in njegovo srce, za vaše brate in sestre: srce za molitev in ljubezen, roke za delo in za služenje drugim. Svoj sobotni govor je sklenil z milosrčjem na njemu drago sveto Marijo: »Ne moremo končati tega našega pogovora, ne da bi pomislili na sveto Devico, ki je znak gotovega upanja in tolažbe. Mladi Evrope, Mariji vas izročam in vas prosim, da jo imate radi. Sprejmite jo danes in za vedno v vaše domove! Tukaj, v svetišču v Loretu, sveta Marija nadaljuje s svojim bdenjem in delovanjem tako, kot je to počela na domu v Nazaretu. Njen slog je v ponižnosti, zvestobi in služenju drugim. To je slog Nazareta in slog Loreta. Če jo boste posnemali, boste deležni veselja in miru, ki sta darova Svetega Duha. Skupaj z njo boste lahko začeli pogumno graditi Evropo

upanja, tako Evropo, ki bo zvesta svojim koreninam in bo dežela solidarnosti, miru in sprejemanja za vse.« Glavne misli papeževih govorov v Loretu smo navedli predvsem zaradi njihove pomembnosti in zato, ker je papež danes v Evropi dejansko edini duhovni voditelj, ki ima kaj povedati mladim in jih je zmožen tudi okrog sebe zbrati. Da je imel od vsega začetka prav, ko je zahteval večjo angažiranost Evrope v Bosni, ni potrebno nikomur več ponavljati, ker to lahko tudi vsakdo vidi. In prav Bosna je njegova velika bolečina. To je lahko ves svet videl v trenutku, ko se je televizijski prenos srečanja v Loretu v soboto povezal s sarajevskim televizijskim studiom in se je papež ob poslušanju nekega bosanskega dekleta najprej globoko zamislil; ko je prosila vrstnike, naj vendar ne pozabijo Bosne in tamkajšnjih ljudi, pa je bil papež ob njenih solzah vidno globoko ganjen in presunjen.

S srečanjem v Loretu je papež Janez Pavel II. samo spet dokazal, kako so potrebna taka srečanja. Mladi pa so se mu za izkazano zaupanje najlepše zahvalili že s svojo številno prisotnostjo, še posebno pa z zbrano molitvijo.

Jurij Paljk

Bosanska drama v besedah kardinala Puljića

Objavljamo nekaj pretresljivih odlomkov iz nedavnega pisma sarajevskega škofa msgr. Puljića, ki razkriva kalvarijo bosanskega naroda iz perspektive tam živečega cerkvenega pastirja.

V banjaluški škofiji so srbski vojaki v nekaj dneh vrgli v zrak kar pet cerkva, potem ko so jih v zadnjih letih uničili že ogromno... En duhovnik je med napadom umrl zaradi srčne kapi, drugega duhovnika in redovnico so sežgali živa. To so le zadnji dogodki cele vrste ubojev, grozot in uničenja.

Kaj so storili hudega? So Hrvati in katoličani: to je njihova krivda... Gre samo za čiščenje etnije, ki sedaj - na koncu drugega tisočletja - trdi, da ni zmožna sožitja z različnimi ljudmi. Želijo biti sami in edini ter absolutni gospodarji, skoraj višja rasa od vseh drugih.

Banja Luka je le zadnje poglavje zgodbe, ki se je začela pred tremi leti in ima za simbol Sarajevo. Toda Banja Luka in Sarajevo sta le dve špiči ledene gore, ki pozna mnoge druge, malo ali nič poznane tudi zaradi površinske ali brezbriznosti številnih uradnih poročevalcev.

Tam na zahodu spite mirno. Tukaj ne! Bombe padajo na nas ob vsaki uri in v vsak kraj. In ko stopimo iz hiše, nas čakajo še ostrorelci.

Spomnite se, da vojne ne vodijo samo Srbi in Hrvati, ampak so zanje krivi tudi voditelji nekaterih vaših držav. V globini gre za manj znano in cinično vojno interesov, prestiža, ki jo vodijo zgodovinska zavezništva in ideološka sorodstva; zato dopuščajo, da močnejši ubija in uničuje šibkejšega.

Če predstavniki soodgovornih sil

Relikvije sv. Antona Padovanskega v Gorici

Ob 800-letnici rojstva sv. Antona bodo tudi po škofijah nekdanje Beneške republike prinesli njegove relikvije, da počastimo tega ljudstvu tako priljubljenega svetnika in se mu priporočimo.

V Gorici bodo te relikvije v soboto 30. septembra, in v nedeljo, 1. oktobra. Prinesli jih bodo v kapucinsko cerkev, kjer bodo na programu razne pobožnosti. Začele se bodo v soboto ob 9. uri. Isti dan bo ob 20. uri v tej cerkvi sv. maša za slovenske vernike. Lepo vabljeni vsi častilci sv. Antona iz naše dekanije.

V nedeljo, 1. oktobra, bodo zvečer ob 18. uri v procesiji prinesli svetnikove ostanke v goriško stolnico, kjer bo ob 19. uri ob somaševanju gospoda nadškofa slovesna maša za častilce iz vse nadškofije. Ta dan ne bo večerne maše za slovenske vernike.

ne ukrenejo s pravičnostjo za dosego miru z učinkovitimi in dovoljenimi sredstvi, bodo močno pripomogli k temu, da bo vaš svet padel v ne-civilnost... Dragi državljani zahodnih držav: kje so zdaj sprevodi pacifistov in kje pobudniki človekovih pravic? Vi, člani krščanskih gibanj, kje so vaši protesti? Vi, odgovorni za krajevne Cerkve, ste naredili veliko, da bi nam poslali svojo pomoč; ali ste tudi govorili vestem svojih vladajočih, politikov, ljudem kulture, da bi ustavili ta genocid?

Ni mogoče, da kristjani ostajajo pasivni in gledajo, medtem ko razbojniki bijejo nesrečnega potnika na poti v Jeriho v pričakovanju, da mu bodo potem kot dobri samaritani pomagali.

Za to vojno - ponavljam - ste krivi vsi, če ne naredite tega, kar je v vaših močeh!

Pekinška konferenca med polemikami

Že več kot teden dni se vrstijo govori in posegi številnih zastopnic na konferenci v Pekingu o ženskah. Posegi in govori so ne samo številni, ampak tudi raznoliki, kot je raznolik ženski svet, ki se je v Pekingu zbral. Krešejo se mnenja in predlogi, išče se skupno stališče do ženskega sveta. Kakšno bo to stališče, bo pokazal sklepni dokument.

V preteklem tednu sta zbudila posebno pozornost predvsem poseg Hillary Clinton, soproge predsednika Clintona, in nastop Mary Glendon, načelnice vaticanske delegacije. Hillary Clinton ni imela dlak na jeziku. V svojem govoru je poudarila, da imajo ženske enake človekove pravice kot moški. Zato je nedopustno odrekati deklicam hrano zato, ker so deklice. Proti človekovim pravicam je tudi, če žene silijo v prostitucijo ali če morajo na grmado ob moževi smrti ali če nimajo dovolj velike dote za možitev. Proti človekovim pravicam je, če deklice seksualno pohablja. Nič manj hudo ni, če jih silijo k abortusu in jim vsiljujejo družinsko načrtovanje, t.j. število otrok, ki jih smejo roditi; in seveda katerokoli spolno zlorabljanje, ker so »šibkejši« spol. V svojem govoru ni nikdar imenovala Kitajske, toda vidno je bilo, da ima pred očmi tudi kitajski režim, ki po zakonu določa, da ne sme imeti družina več kot enega otroka, sicer zapade raznim kaznim. Otrok pa naj bi bil po možnosti deček; če bo deklica, naj mati splavi.

Kakšen je pravzaprav položaj ženske in z njo družine v kitajski republiki, priča tudi primer matere Lin. Ta je iz Kitajske pribežala v Italijo, da bi tu lahko dala življenje tretjemu otroku. Njena odiseja: z možem je delala v Cgung Kingu. Nekega dne je opazila, da je v tretje noseča. Otrok je obsojen

na neizogibno smrt z abortusom. Če imaš več kot enega otroka na Kitajskem, izgubiš delo in čakajo te še druge nevarnosti. »Če pa ne splaviš prostovoljno,« je dejala mati Lin, »te k temu prisilijo v bolnišnici, ko greš tja za porod.« Tega v nobenem primeru ni hotela. Zato se je odpravila po železnici prek Sibirije, Rusije in vzhodnoevropskih držav do italijansko-švicarske meje. Prestopila jo je skrivaj in našla zatočišče v nekem katoliškem centru. Tu je lahko rodila svojega tretjega otroka. Dobila je tudi začasno bivališče in zaposlitev. K sebi je smela poklicati tudi moža in mlajšega otroka. Sedaj upa, da bo lahko poklicala tudi najstarejšega, ki je ostal pri starih starših. Take so odiseje pogumnih mater v totalitarnih režimih.

Na konferenci v Pekingu se je oglasila tudi Mary Glendon v imenu vaticanske delegacije. V svojem nastopu je zagovarjala stališče sv. očeta, o katerem nekateri tradicionalisti menijo, da vloga žene v človeški družbi in Cerkvi še preveč zagovarja. Med drugim je dejala: »Ko se v družbi poudarjata dostojanstvo in enakopravnost žene ter se gleda predvsem na uspešnost in učinkovitost pri delu, bi družba ne smela zapostavljati vrednote družine, katere glavni nosilec je ravno žena-mati.«

Med številnimi razglašeni glasovi o pravicah žensk je bilo slišati tudi to, da med te pravice ne spada religija, kot da bi ta ne bila sestavni del življenja vseh tistih žensk, ki se prištevajo k tej ali oni religiji in s tem tudi k določenim etičnim vrednotam. Zato svet z radovednostjo čaka na sklepni dokument, o katerem upamo, da ne bo le kup blagodnežnih besed.

K.H.

Ob japonski tihomorski obali

Med sušo in dežjem

»Življenje zmeraj na begu«: tako označuje božja beseda naše zemeljsko bivanje že v prvi Mojzesovi knjigi (1Mz 4,12). Zdi se, da nas hoče letošnje poletje znova spomniti na to.

Naši otoki ležijo približno med 45 in 25 stopinjami severne širine; navadno se sever razcveti v prijetno, zmerno toplo poletje, jug pa se v tropski vročini zadovoljivo koplje v morju. Toda letos se nam sonce zmeraj znova izmuzne v deževne oblake. Oboje - preveč in premalo dežja - škoduje poljedelstvu, posebno nasadom riža. Od petih milijonov hektarjev rodovitne zemlje je dvajset tisoč hektarjev posvečenih rižu; večjo površino zavzemajo samo še zeljenjava in melone. Ministrstvo za poljedelstvo in ribolov daje nasvete v zvezi s spreminjajočim se vremenom, a ne more naročiti potrebne količine sončne energije in odnosno vetra in dežja. Pred kratkim sem predlagal razgledanemu Japoncu-časnikarju: »Kaj, ko bi zgradili "deževne centrale" v pokrajinah s stalno in več kot potrebno količino dežja in jih povežali po "deževnih cevih" (ki bi tekle ob nadecestah) s pokrajini, kjer dežja stalno primanjkuje. Te centrale bi imele nadpokrajinsko kontrolo za vso državo, kjer pokrajinske uprave trenutno ljubosumno čuvajo vsaka svoj rezervoar vode...« Gospod časnikar me je vljudno in smehljaje poslušal. Ne vem, kaj si je mislil, ker je prav med najinim srečanjem radio napovedal bližanje ogromnih oblakov v smeri mesta Fukuoka na otoku Kjušu, kjer so že mesece morali shajati z dnevi-

mi osemurnimi obroki vode. Kljub ogromnemu tehničnemu razvoju se ljudje v kriznih situacijah prepogosto tolažijo z besedami: »Potrpimo, bo že kako...« Naše ljube pogane razumem: šele kombinacija »silna nezgoda + silna denarna izguba + usodne politične posledice« jih navadno prisili, da sklonijo svoje bistro glave pred problem, ki je odgovoren za omenjeno kombinacijo. Kot narod ne računajo resno z največjo nevidno Silo, ki ji pravimo Resnični Bog. V teh dneh usodnega poletnega vremena se bom obrnil na to najvišjo instanco, ki je edina zmožna rešiti nasprotje mojih dveh prošenj. Ena bo za dež: »Dobri Bog, ti poznaš našo stisko: daj nam potrebne dežja, ki ga pričakujemo naša zemlja. Tako nam bo dala vsakdanjega riža za življenje.« Druga bo za lepo vreme: »Vsemogočni Bog, Tvoje sonce sije nad pravičnimi in grešnimi. Usmili se nas in podeli nam lepo vreme, da se bomo veselili Tvojih darov.« Besede so vzete iz slovenskega Rimsko-krajskega misala (L. ŠŠLK 1975): namesto kruha rabim riž; in tisto o »nebeški hrani« in o rabi darov »v božjo slavo« moram izpustiti; Gospod ve, kako je težko za naše Japonce, da se dokopljajo do spoznanja božjega bivanja in do Njegovega zgodovinskega razodetja.

Nam, vernim kristjanom, se zdi vera v skladu z zdravim razumom, a vera je in obenem ostane dar! Že sv. Pavel ga je bil imenoval »neizrekljivi dar« (2Kor 9,15).

Vladimir Kos

24. navadna nedelja

Dragoceni nauki dobrega očeta

Silvester Čuk

Razmeroma dolg evangeljski odlomek te nedelje nam postavlja pred oči tri podobe božjega usmiljenja, ki se med seboj dopolnjujejo. Najbolj živo in prepričljivo nas nagovarja zgodba o izgubljenih sinovih in dobrem očetu. Ta zgodba nam daje dragocene napotke tudi za medsebojne odnose in za vzgojno delo.

Dobri oče iz današnjega evangelija nas najprej uči velikega spoštovanja do največjega božjega daru - svobodne volje. Očeta v srce zabolijo zahteve mlajšega sina. Čeprav ve, da otrok sili v lastno nesrečo, njegovo zahtevo izpolni. Upa, da bo s seboj ponel spomin na lepe dni in na vse dobrote, ki jih je izkusil v domači hiši. Tudi premnogim našim staršem velikokrat krvavi srce ob ravnanju njihovih doraščajočih otrok. Ali naj jih pred nevarnostmi sveta zavarujejo tako, da jih držijo ob sebi, zaprte med štiri stene doma? Gotovo ne!

Zdrava družinska vzgoja je v tem, da so mladi ljudje pripravljene za samostojno življenje, za lastne odločitve, ki so pogosto tudi prenaplajene in napačne. Staršem, ki imajo te svoje, naenkrat tako čudne otroke, zares radi, to ne more biti vseeno. Če so jih vzgajali za svobodo in odgovornost, bodo otroci ob spodrseljajih in padcih zoreli. Spoznali bodo tudi dragoceno družinske vzgoje, ki sloni na dobrem zgledu staršev.

Oče izgubljenega sina pričakuje. Njegova ljubezen otroka spremlja, kakor spremljamo tudi mi svoje drage, kadar so daleč od nas. Kjer je ljubezen tako pristna in močna, kot je ljubezen dobrih staršev do otrok, ne velja pregovor: »Daleč od oči, daleč od srca.« Ko se z grehi oddaljimo od Boga, z njegove strani vezi niso pretrgane. Z ljubeznijo nas vabi k sebi. Božja vabila so zelo različna: oglašja se nam po Svetem pismu, po dobri besedi, ki nam je segla do srca, po ljudeh, pa tudi po križih trpljenja in boleznih.

Oče izgubljenega sina sprejema. Vse je pozabljeno: tisto, kar je vihravi otrok zagrešil in s tem očetu povzročil tolikšno trpljenje; pozabljeno je trepetajoče čakanje. Otrok je spet doma in to je razlog za veliko veselje. Pogosto slišimo ljudi: »Odpustim že, pozabiti pa ne morem!« Potrebno je junaštvo ljubezni, da moremo odpustiti in pozabljati.

Ob koncu te »učne ure« prosimo dobrega in usmiljenega Očeta, naj nas varuje, da do soljudi ne bi bili takšni kot starejši brat iz evangelija. Oče ga lepo prepričuje, a Jezus ne pove, če se je sin dal prepričati. Ob tem svarilnem zgledu je nekdo zapisal: »Pravičnost (s katero se je ponašal starejši sin) je sicer dobra, toda brez ljubezni napravi človeka nadutega. Vzgoja je lahko dobra in urejena, toda brez ljubezni postane fanatizem.«

Nikoli se ne postavljajmo na mesto Boga-sodnika, ker smo le izgubljeni sinovi.

POGLED V SLOVENIJO

Odmevi na študijske dneve Draga 95

V prejšnjem režimu, ideološkem in političnem enoumju, je Draga predstavljala nemara najbolj pomembna zborovanja slovenskih oporečnikov, ki so delovali za demokracijo nasploh in posebej v naši državi ter utemeljevali nujnost osamosvojitve Slovenije. Teh zborovanj so se udeleževali tudi posamezniki iz Slovenije, toda s tem so veliko tvegali. Režim je vse evidentiral in spremljal, s čimer sta bili ogroženi tudi svoboda in integriteta omenjenih oseb. Draga je postala po spremembah v Sloveniji široka tribuna, ki zavzeto obravnava pereče aktualne teme, pomembne za naš narod in državo. Teh je še veliko, zmeraj znova pa se pojavljajo nova vprašanja in dileme, tako da bo Draga zagotovo lahko še dolgo pomemben del demokratičnega dialoga, razprav in soočanj mnenj o različnih duhovnih, političnih, kulturnih in drugih vprašanjih, pomembnih za Slovence.

Spričo spremenjenih razmer, ko Draga v Sloveniji ni več prepovedana tema, o študijskih dnevih tudi v naši državi podrobneje poročajo. Odmevi na Drago 95 so številni predvsem zaradi tega, ker naj bi znani politiki in časnikarji spore in probleme, ki je z njimi obremenjena naša država, prenesli na govorniški oder Drage.

Družina je objavila poročilo o Dragi na prvi in deseti strani. Naslov je pomenljiv in se glasi: *Draga o rdečih utripih, Slovenija gre dalje!* V podnaslovu poročila na prvi strani pa je zapisano: *Demokracija? Ne, splošna zmeda! Resnica s srcem, z vestjo osvobaja.* Pisec meni, da so nastopajoči v

treh dneh Slovenijo razodevali predvsem kot iščočo in mlado, razburljivo in skrb zbujajočo, politično in analitično, praznično, pregledno, preudarno, izkušensko in obetavno državo.

Bolj kritičen in polemičen z Drago je bil dnevnik *Slovenec*. Direktor in odgovorni urednik Janez Obreza je v svojem uvodniku poskušal obračunati zlasti z Danilom Slivnikom. Zapisal je tudi naslednje: »Če naj bi Draga, kot se je pokazalo letos, postala poligon za prerivanje in doseganje primata strank slovenske pomladi, je tako Slovencem iz matice kot zamejcem in izseljencem v prihodnje nepotrebna. Pristop glavnega urednika revije MAG, nekdanjega člana zadnjega slovenskega CK in današnjega spreobrnjenca (svoje intervjuvance nenehno sprašuje, kako je mogoče, da se nekdanji prepričani komunisti danes izrekajo za liberalce in demokrate, namesto, da bi si na to sam odgovoril), je bil najmanj, kar lahko zapišemo, sporen.«

Za Slovenske krščanske demokrate Danilo Slivnik zatrjuje, »da je ta stranka v sedanjih koaliciji samo še servis, ki omogoča politiko levice. Tudi za Slovensko ljudsko stranko in brata Podobnik ne najde pozitivne ali povezovalne besede. Nič pa ni rekel o Janševi Socialdemokratski stranki. Tudi ko je opredeljeval časnike in elektronska občila na okrogli mizi o medijih, politiki in etiki na Dragi mladih, ni povedal, kaj misli o svojem MAG-u in Delu; smo pa zato slišali, da je Slovenec slab časopis, po zasnovi resda usmerjen v

desno (informacije, politični komentariji), sicer pa ga financira levica. Vsi Primorci pa so bili hkrati užaljeni, ko je dopisniku Primorskih novic (naklada večja kot pri MAG-u) izjavil, da ne ve, kaj so Primorske novice.«

Lojze Peterle je kasneje ugotovil, da »je Draga 95 iz študijskih dnevov postala tabor Janšev SDSS.« Nekdo je menil, da so na letošnji Dragi imeli precej besede »spreobrnjenici, ki so delili lekcije iz demokracije.«

Odzvala se je tudi Slovenska ljudska stranka. Dr. Janez Podobnik je dejal takole: »Na letošnjih študijskih dnevih Draga 95 je bila SLS predstavljena, kot da lebdi v praznem prostoru, kot da ni trdno zasidrana v ljudstvu in kot da ni v opoziciji.« Časnik Slovenec je kot odmev z Drage objavil predavanje Huberta Požarnika. Naslov članka se glasi *Potrebna je duhovna ekologija*.

Organizatorji letošnje Drage še niso odgovorili na obravnavane in druge kritike ali mnenja političnih strank in posameznih slovenskih politikov. Tudi kritike pa so zagotovo del demokratičnega dialoga in bodo študijske dneve Drago lahko le okrepile in povečali njihovo prepričljivost. **F.Z.**

IZ BENEŠKE SLOVENIJE

Septembra se za večino mladoletnih zamejcev začenja novo šolsko leto, medtem ko se odrasli navadno ukvarjajo z razmišljanji o številu dijakov na slovenskih šolah ter s primerjavami podatkov. Če v Benečiji še ne praznujejo 50. obletnice obnove slovenskih državnih šol, ker jih dejansko ni, se lahko ponašajo s špetskimi šolskim centrom, ki predstavlja viden dokaz nelahkega dela ter vztrajnosti beneškega človeka. Špetska dvojezična šola praznuje letos svoj 10. rojstni dan, medtem ko se za vrtec začenja 12. šolsko leto. Ko bo 18. septembra ponovno zaživel največji šolski center v Nadiških dolinah, ga bo obiskalo kar 114 otrok, in sicer 67 osnovnošolcev (20 vpisanih v prvi razred) ter 47 malčkov. Za dijake, ki obiskujejo srednjo šolo v Špetru, pa bo Zavod za slovensko izobraževanje tudi letos preskrbel popoldanski tečaj slovenščine.

Pomembne novice prihajajo iz Tivane, kjer so prizadevanja staršev, občinske uprave ter zavoda uresničila pouk slovenskega jezika ne le v vrtcu, temveč tudi na osnovni šoli. Zanimivo varianto predstavlja dejstvo, da se v vrtcu poudarja predvsem lokalni dialekt, medtem ko bodo na osnovni šoli poučevali v slovenščini. Nazadnje se pomaknimo še v Kanalsko dolino, kjer bodo stekli tečaji slovenščine v Žabnicah ter Ukvah za otroke, medtem ko bodo na Trbižu namenjeni odraslim.

Iz kulturnega sveta pa se oglašča društvo Rečan, ki je tretje leto priredilo literarna večera *V nebu luna plava*. Po *Postaji Topolove* ter sejmju beneške pesmi so grmiški kulturni delavci privabili v Zverinac kar 25 beneških, furlanskih in slovenskih literarnih ustvarjalcev. Ob tej priložnosti je društvo izdalo tudi knjižico, v kateri so objavljena besedila sodelujočih na dveh beneških večerih. Zanimivo publikacijo so predstavili tudi v okviru letošnjega sejma v Kozei; gre za knjižico o Kozei in bližnjih krajih. Objavilo jo je domače društvo, medtem ko je material zbrala Paola Chiabai. Knjižica nudi veliko drobnih informacij o navadah, legendah, zgodovini, pregovorih in vsakdanjem življenju v teh vaseh; sama avtorica je na predstavitvi poudarila, da je še veliko materiala, ki bo v kratkem šel v pozabo, kakor se je že zgodilo s temi malimi vasmimi, kot so Prehod, Černica, Čišnje, za katere se ne ve skoraj nič več.

Erika Jazbar

Dvojni tir Zorana Thalerja

Slovenski zunanji minister Thaler se trudi, da bi čimprej spravil z mrtve točke zastoj v odnosih med Slovenijo in Italijo zaradi nerešenih problemov, ki zadevajo istrske nepremičnine in zaščito slovenske manjšine v Italiji. Zadeve so prišle do take točke, da bi lahko čakali leta na rešitev, ker je morala vsaka stran rešiti obraz. Zato si je izmislil dvojni tir, to se pravi ločitev obeh vprašanj: nepremičnine torej ne smejo pogojevati vprašanja zaščite slovenske manjšine v Italiji in narobe. Diplomatsko spretno bi lahko rekli, toda posledica je samo ena, da se reševanje slovenske zaščite spet odlaga v nedogledni čas. Spomnimo se, da je Mitja Ribičič v poznem poletju ali zgodnji jeseni leta 1975 povedal pred-

stavnikom slovenske manjšine v Italiji, da manjšinska problematika spada med notranje probleme vsake države, ki bo samostojno reševala odprta vprašanja. To je bil Osimo; kako se bo imenoval novi dogovor, ni znano. Gotovo pa je, da bo manjšina ponovno ostala praznih rok.

Naključje je terjalo, da je Thaler sporočil slovenskim manjšinskim predstavnikom to zadevo v istem kraju in v isti vili kot pred 20 leti Ribičič. Tako se slovenska manjšina polagoma prilagaja potrebam državnih interesov in gre po poti Slovencev iz videmske pokrajine, ki potrpežljivo čakajo že 130 let in postopoma izgublajo na številčni moči, na identiteti in na sposobnosti reagiranja.

Državne barve

Organizatorji proslave ob 50-letnici Zveze slovenskih kulturnih društev so zagrešili hud protokolarni spodrselj, za katerim pa se skriva več kot 50 let ideološkega boja in vsaj pet let nestrpnega nesprejemanja neke stvarnosti. Da bi dali pečat uradnosti proslavi, so na drog obesili državno zastavo Italije, rdečo zastavo, da bi podkrepili svoj idejno pripadnost, zastavo Osvobodilne fronte, da bi potrdili zgodovino medvojnih let in povojne Slovenije, povsem pa so pozabili na narodne barve in zastavo države Slovenije, katere predstavnika so povabili v prvo vrsto.

Nihče ni na ta spodrselj opozoril, morda pa niti ni šlo za napako. Morda gre za poskus vsiliti zastavo OF celotni slovenski manjšini, kot bi šlo za njen prapor. Nihče se namreč ni pritožil, nihče opravičil, morda pa si kdo le želi, da bi se peterokraka vrnila na modro polje slovenske državne zastave.

Nato zaostri napade na Srbe

Teško pričakovani dogovor med Srbi, Hrvati in Bosanci za sedaj še ni prinesel ničesar novega. Ljudje v Bosni še umirajo, srbskemu generalu Ratku Mladiću pa se za sedaj še niti sanja ne, da bi umaknil svoje težko topništvo iz neposredne bližine Sarajeva; težko pričakovanega miru v Bosni za sedaj torej še ni. Zahod je bil z Američani v prvi vrsti pobudnik srečanja, na katerem so srbski predstavniki iz Beograda zastopali interese Srbov iz tako imenovane Republike srpske, Hrvati svoje in Bosanci svoje. Z veliko pompo so srečanje napovedovali, kaže pa, da bo uresničitev razdelitve Bosne, kar v bistvu načrt je, vse prej kot lahka. Po ameriškem predlogu, s katerim so se začuda vsi strinjali, naj bi Bosna in Hercegovina ostali samostojna država, ki bi bila razdeljena na dva dela: hrvaško-bosansko federacijo, ki naj bi imela 51 odstotkov bosanskega ozemlja, ostalo naj bi šlo Srbom. Ta država bi tako imela torej dve upravnici enoti in dve ustavi, dve policiji etc.

Že takoj na začetku je vsakomur jasno, da bo v praksi ta načrt težko izvedljiv. Bosna pa vse bolj postaja tudi križanje velike politike, saj zadnje čase Rusi strašno protestirajo, ko Natova letala dan za dnem obdelujejo Mladičeve postojanke. Da gre tokrat zares, priča dejstvo, da so Američani

Stisk rok med srbskim in bosanskim zunanjim ministrom

začeli uporabljati svoje težko orožje, saj s svojih bojnih ladij v Jadranu pošiljajo nad Srbe v Bosni rakete tipa *cruise* in *tomahawk*. Te vrste raket stanejo vsaka po okrog milijardo in pol lir; so zelo natančne, pred njimi ni možna obramba, ker jih radarji ne zaznavajo, in imajo strašno uničevalno moč. Američani imajo za Bosno pripravljeno tudi načrt, ki so ga poimenovali *Opcija tri*. Bistvo tega načrta je, da bi z njegovo realizacijo popolnoma uničili srbske infrastrukture in vojaške ter civilne objekte, ki so pomembni za obstoj Republike srpske v Bosni. V bistvu gre za podoben načrt, kakršnega so Američani napravili za vojno proti Iraku, ko so uničili vse življenjsko pomembne infrastrukture, tako da se je Saddam moral vdati. Med politiki na Zahodu seveda vladajo veliki pomisleki za ta načrt, dejstvo pa je, da Američani hočejo prepričati na bojnem polju Mladića, naj vendar začne umikati svoje enote iz okolice Sarajeva.

Američani so namreč tisti, ki nekaj hočejo v Bosni, Evropa pa še sedaj samo gleda in ne najde skupnega jezika. Naslednji tedni bodo za Bosno odločilni, saj bomo videli, kako se bo vojna nadaljevala ali pa končala. Samo srbski umik pa bo pomenil začetek konca vojne. Za sedaj ga še ni na obzoru.

Jurij Paljk

Svečanosti ob prazniku mestne občine Nova Gorica

V Novi Gorici in drugod na območju nove mestne občine so bile v prejšnjih dneh razne slovesnosti in prireditve v spomin na 9. september leta 1943. Tedaj se je namreč na Primorskem začela vseljenska vstaja protifašizmu in nemškimi okupatorjem zanarodovo osvoboditev. Zaradi tega častijo 9. september kot praznik mestne občine Nova Gorica. V spremenjenih političnih razmerah oz. v neodvisni Sloveniji seveda nič več ne omenjajo socialistične revolucije, ki so jo v prejšnjem režimu predstavljali kot poglaviti cilj množične ljudske vstaje, ki se je pričela po razpadu Italije 8. septembra 1943.

Na svečani seji mestnega sveta v Novi Gorici so podelili priznanja zaslužnim osebnostim. Nagrado mestne občine je prejel tudi bivši novogoriški župan odv. Tomaž

Marušič zaradi velikih zaslug za napredek lokalne samouprave; utemeljitev poudarja tudi njegovo zaslugo, »da so se na posameznih območjih občine rešili težki problemu s pripadniki bivše Jugoslovanske armade.«

Na slovesnosti ob prazniku mestne občine je imel župan Črtomir Špacapan več govorov. Toda v nobenem ni omenil pobude Forum za Goriško, naj bi Novo Gorico preimenovali v Gorico. Tudi ni obravnaval predlogov Forum za preimenovalje Kidričeve ulice v Magistralo in Trga Edvarda Kardelja v Trg Edvarda Ravnikarja. Sloviti slovenski arhitekt je bil namreč avtor prvega projekta o Novi Gorici, tako da damenijo-Edvarda Ravnikarja »lahko s ponosom imenujemo očeta Nove Gorice.« **M.**

700 let župnije v Dornberku

V Dornberku na Vipavskem so se pričele razne slovesnosti ob 700-letnici tamkajšnje župnije. Dokument o njeni ustanovitvi je v Vatikanskem muzeju, kopijo listine pa si bodo v jubilejnim letu zagotovili tudi v Dornberku.

Dornberk velja za najbolj veren kraj na Primorskem, kar ugotavljata domača župnija in škofija v Kopru. Delovanje Cerkve in njeno vlogo v verskem in na drugih področjih - zlasti kulturnem in narodnem - finančno podpira okoli 300 družin na območju Dornberka in okolice. **M.**

Slovesnosti v počastitev 700-letnice župnije bodo trajale do 22. julija 1996, torej do praznika sv. Danijela, ki je zavetnik domače cerkve in vasi.

Program slovesnosti je zelo pester in obsežen. Ob jubileju župnije bodo v Dornberku izdali tudi monografijo o tem znanem središču spodnje Vipavske doline. Pripravlja jo 25 avtorjev, zbiranje gradiva in druge priprave za izdajo publikacije pa potekajo pod vodstvom domačega župnika Ervina Mozetiča. **M.**

Karadić ne verjame svojim očem, ko gleda Natova letala med bombardiranjem. Zahod tokrat misli zares.

Bazovica - simbol zvestobe slovenski biti

V sredo, 6. septembra, je bila zvečer v Bazovici že tradicionalna maša za bazoviške žrtve. Že od leta 1948 se tam vsako leto na ta dan daruje maša zadušnica za junake Bidovca, Marušiča, Valenčiča in Miloša. Med mašo je cerkveni pevski zbor iz Devina pel mašo Mirka Fillija, tolminskega organista, z naslovom *Mati božja na Ilovici*. Maša je bila napisana že l. 1938 in velja po ljudskem izročilu za mašo za bazoviške junake; tako trdi tudi skladateljev sin, ki pravi, da je oče napisal to mašo prav ustreljenim slovenskim fantom na čast. Po recitacijah poezije Ljubke Šorlijeve bazoviškemu junakom na čast, ki jih je lepo podala Matejka Grgič, je župnik Marjan Živic spregovoril o pomembnosti zvestobe slovenstvu in o žrtvovanju. V cerkvi, kjer se je pri sveti daritvi zbralo veliko ljudi in je bil med njimi tudi slovenski konzul v Trstu Tomaž Pavšič, so bile postavljene pred oltar štiri prižgane sveče, ki vsako leto simbolizirajo štiri ugasla življenja bazoviških žrtv. Po končani mašni daritvi je imel zelo dober govor prof. **Adrijan Pahor**; zaradi pomanjkanja prostora objavljamo žal samo nekaj misli:

Spoštovani, danes poteka natanko petinštirideset let, odkar so nekaj sto metrov od tod umrli junaške smrti štiri slovenski fantje. Prav je, da dobiva ta tragični dogodek vsako leto tu primerno obeležje in potrditev in se tako še bolj vključuje v spomin na obdobje, v katerem je bila naša narodna skupnost v hudi eksistencialni stiski. Bili so to časi, ko je slovenski identiteti grozil italijanski fašizem z nasilno asimilacijo, ki je imela kot glavni cilj zadušiti narodno zavest in kulturo predvsem z zakonskimi in policijskimi ukrepi. Vendar pa naša nacionalna zavest ne bi bila prava, predvsem pa pristna, če bi v takih zgodovinskih okoliščinah ne bila tudi defenzivna. Potrebno je bilo, skratka, ohraniti narodnost, za kar je bilo odločilnega pomena tisto ljudsko gibanje, ki se je daleč od kakršnekoli nazorske polarizacije in politične instrumentalizacije širilo po vsem teritoriju s skupnim ciljem - preprečiti narodovo smrt. Med različno usmerjenimi gibanji, od liberalnega do krščansko socialnega, povezanih v društvu Edinost - imajo pri obrambi slovenske identitete velike zasluge slovenska narodno vedna mladina, pa tudi slovenski duhovniki, ti še bolj z ohranjanjem slovenščine med slovenskim prebivalstvom (...).

Minila so leta, končala se je druga svetovna vojna, ki je za nas Slovence pomenila korak naprej ali vmesno etapo v konstituiranju naše samostojne države. Toda šele leta 1991, po petinštiridesetletnem političnem enoumju so se uresničile Trubarjeve, Prešernove, Župančičeve in še marsikaterega drugega izpovedane ali prikriti sanje o politični neodvisno-

sti: po nesporni in eklatantni plebiscitarni odločitvi za samostojno pot se je vendarle izkazalo, da ne bo obveljala Prešernova misel o Slovincu, »ki ne ljubi matere, vanj upajočee«. Sreče naših rojakov, ki lahko živijo v svoji domovini, pa se lahko veselimo tudi mi, ki nam je v boju za obstanek zgodovina dodelila nezavidljiv zamejski položaj. Tudi pri nas se je marsikaj spremenilo na

bolje: živimo v demokratični družbi, v miru - čeprav nedaleč od nas divja nesmiselna vojna - v vsaj navideznem medsebojnem razumevanju, za hrbtom imamo svojo mlado, a že mednarodno afirmirano domovino, ki nas ščiti in se zavzema za naše pravice. In ravno v tem je problem: oba glagola - ščititi, zavzemati se - neposredno implicirata vsem znano trpko realnost, da še vedno ni vse tako, kot bi moralo biti. Manjka nam globalni zaščitni zakon, ki nam ga je Italija dolžna podeliti kot podpisnica londonskega memoranduma in tako izpolniti ustavne in mednarodne obveze glede zaščite narodnih skupnosti, ki so jih meje ločile od njihovega naroda. Nanj še čakamo, za nameček pa oblast nad nami izvaja tiho a vztrajno asimilacijo z brisanjem naše prisotnosti, z razlaščenjem, z zmanjševanjem finančnih prispevkov za naše kulturno in prosvetno delovanje, s siromašenjem naše ekonomske moči in vplivnosti in še bi lahko našteval. To smo še najbolj občutili, ko je bila na oblasti prejšnja vlada, ki nam je bila od vseh povojnih najbolj naklonjena. Zato ostaja tudi danes, kljub navideznim idealnim življenjskim razmeram, še vedno veljaven imperativ, da je za nas Slovence in še bolj zamejske pomembna zvestoba našemu notranjemu ukazu, naši biti, naši kulturi. Tudi in predvsem po zaslugi kulture se danes lahko pohvalimo s tistim, kar imamo. Naši kulturniki so s svojo literarno ustvarjalnostjo vzdrževali narodno zavest in neutešljivo željo po samostojnosti in suverenosti slovenskega naroda. Vendar bi bilo napačno trditi, da je danes, ko je Slovenija že evropska realnost, narodna zavest nekaj anahronističnega, nepotrebne. Sama Slovenija s svojo geopolitično strateško pozicijo na severu Jadrana ob stičišču raznih kultur in obkrožena z mnogo bolj številnimi narodi mora skrbeti za narodno zavest, zvesto izročilo in

V nedeljo, 10. t.m., se je pri spomeniku na bazoviški gmajni odvijala osrednja svečanost ob 65-letnici ustrelitve štirih slovenskih rodoljubov. Spregovorili so zgodovinar Jože Pirjevec, občinski svetovalec SSK Andrej Berdon in pokrajinski tajnik DSL Stelio Spadaro (Foto Kroma)

kulturni tradiciji; za nas Slovence v zamejstvu mora biti ta narodna zavest še podvojena, zaradi stalne ogroženosti, pa tudi zaradi naše lahkomišelnosti in prilagodljive podrejenosti v odnosu do večinskega naroda.

Velik delež pri ohranjanju narodne zavesti lahko in mora prispevati naša šola, ki mora postati najprej narodno vzgojna, da bo po Prešernovo najpoprej ustvarila zavednega Slovence, potem šele državljanja sveta. V sodobnem razčlovečenem in kaotičnem svetu je naša prvinska naloga ta, da obudimo našo človečnost, humanizem, tega pa ne bomo mogli storiti brez narodnih prvin. Napočno je zavračati narodnost in vse, kar je z njo povezanega, kot nekaj odvečnega, jo skratka obravnavati kot psevdo-vrednoto. Narod je zgodovinska realnost, je nekakšen rodoviti humor, od katerega se hranijo naše človeške korenike, naša duhovnost, je tisto, kar nas dela drugačne in hkrati posebne, nepovnljive. Zato je zmotno prepričanje, da bomo z zanikanjem ali omalovaževanjem naše narodnosti, tradicije, češ da je to nekaj nemoderne, raje iskali pot do nekakšnega vseodrešujočega kozmopolitizma. Slovenci smo omikan, kulturni in vsestransko razvit narod, ne z eno, ampak z obema nogama v bistvu že v Evropi, pa tudi spoštujemo in že leta izvajamo določila ter obveznosti glede narodnih manjšin na evropski ravni; smo skratka bolj evropski kot recimo od naših sosedov - v številu prebivalcev, a v tem je tudi naša specifičnost: majhen narod je idealno okolje, v katerem se lahko posameznik izživi, razbremenjen preteklosti, je izziv in hkrati obveza za prihodnost v spoštovanju naših prednikov, ki so nam zaupali to nelahko nalogo...

Manjšine in federalizem

Danes je veliko govora o prenosni države, o reformah in ustavnih spremembah. Razne politične sile se borijo za decentralizacijo in večjo avtonomijo dežel in krajevne interese nasploh. Veliko se razpravlja o federalizmu, čeprav vsi ne vedo, za kaj pravzaprav gre. V ta okvir se uvršča tudi vprašanje manjšin, ki bi prav v federalistični ureditvi države gotovo imele več možnosti za uveljavljanje svojih pravic. O tem in podobnem je tekla beseda na srečanju manjšinskih strank v Italiji, ki je bilo konec prejšnjega tedna v mestu Cagliari na Sardiniji. Tako se je tudi obnovilo sodelovanje manjšin iz alpskega loka (francoske, nemške in slovenske) s sardinsko skupnostjo, ki se je pred zadnjimi evropskimi volitvami zaradi objektivnih razlogov prekinilo.

Srečanje je organizirala Sardinjska akcijska stranka (PSdAz), njeno delegacijo je vodila Cecilia Contu, ki sedaj vodi politično tajništvo. Med prisotnimi je bil tudi nekdanji tajnik sen. Carlo Sanna. Južnotirolsko ljudsko

stranko (SVP) je predstavljal Franz Pahl, podpredsednik deželne vlade Tridentinske - Južnotirolske. Za Union Valdotaïne je bil prisoten nekdanji predsednik stranke in sedanji deželni odbornik Joseph-César Perrin. Slovensko skupnost pa je zastopal član deželnega tajništva Andrej Bratuž.

Na sestanku so manjšinski predstavniki obravnavali vrsto pomembnih vprašanj, ki zadevajo manjšinsko sodelovanje v Italiji in Evropi. Posamezni predstavniki so poročali o aktualnem političnem trenutku manjšine, ki so jo zastopali. Posebno pomemben je bil sklep o organiziranju mednarodne konference o federalizmu, ki naj bi bila v sardinskem glavnem mestu še v teku leta. Nanjo bodo prireditelji povabili vrsto uglednih strokovnjakov in političnih predstavnikov, da bi na zborovanju razčlenili razne teme, ki sodijo v okvir federalizma, avtonomij, upravnih in političnih aspektov in vprašanj.

a.b.

50-letnica ZSKD

S tridnevni proslavljanjem so konec prejšnjega tedna počastili 50-letnico delovanja Zveze slovenskih kulturnih društev. Proslave so se odvijale v dolinski občini s koncerti, razstavami in recitacijami ter z govori. Osrednja svečanost je bila v nedeljo, 10. t.m., v večernih urah na glavnem trgu v Dolini, to je na Gorici. Organizatorji so poskrbeli za bogat kulturni spored z nastopom številnih pevskih zborov, recitatorjev, pesalcev in godb na pihala, ki je privabil veliko množico.

Osrednji govornik je bil sedanji

predsednik ZSKD Ace Mermolja. O pomenu in zaslugah te organizacije pa so v svojih pozdravnih nagovorih spregovorili še dolinski župan Boris Pangerc, državni sekretar za Slovence po svetu dr. Peter Vencelj in sen. Darko Bratina.

(Foto Kroma)

Literarni natečaj MLADIKE

1. Revija Mladika razpisuje XXIV. nagradni literarni natečaj za izvorno še neobjavljeno črtico, novelo ali ciklus pesmi.
2. Rokopise je treba poslati v dveh čitljivo pretipkanih izvodih (format A4) na naslov MLADIKA, ulica Donizetti 3, 34133 TRST, do 31. decembra 1995. Rokopisi morajo biti opremljeni samo z geslom ali šifro. Točni podatki o avtorju in naslov naj bodo v zaprti kuverti, opremljeni z istim geslom ali šifro. Teksti v prozi naj ne presegajo deset tipkanih strani, ciklusi poezij pa naj predstavljajo samo izbor najboljših pesmi (največ deset).
3. Ocenjevalno komisijo sestavljajo: univ. profesor in kritik Martin Jevnikar, pisatelj Alojz Rebula, prevajalki in kritičarki prof. Diomira Fabjan Bajc in prof. Ester Sferco ter odgovorni urednik revije Marij Maver. Mnenje komisije je dokončno.
4. Na razpolago so sledeče nagrade:

za črtico ali novelo:	
prva nagrada	400.000 lir
druga nagrada	300.000 lir
tretja nagrada	200.000 lir
za pesem ali ciklus pesmi:	
prva nagrada	200.000 lir
druga nagrada	150.000 lir
tretja nagrada	100.000 lir
5. Izid natečaja, ki je odprt vsem, ne glede na bivališče, bo razglašen ob slovenskem kulturnem prazniku - Prešernovem dnevu - na javni prireditvi in po časopisu. Vsi teksti ostanejo v lasti Mladike. Nagrajena dela bodo objavljena v letniku 1996. Objavljena bodo lahko tudi nagrajena dela, za katera bo komisija mnenja, da so primerna za objavo. Rokopise je treba poslati do 31. decembra letos.

Simpozij o škofu Karlinu

Ta teden poteka v Slovenikuv Rimu simpozij o škofu dr. Andreju Karlinu, ki je bil najprej tržaški, nato pa mariborski škof v prvih desetletjih našega stoletja. O Karlinu govorijo številni predavatelji tako iz matične domovine kot iz zamejstva. Več o tem v prihodnji številki.

Škof Karlin je bil zadnji tržaški škof slovenskega rodu in je do njegove premostitve v Maribor gotovo prišlo zaradi prihoda Italije v Trst ob koncu prve svetovne vojne. Msgr. Karlin je umrl v Mariboru leta 1933.

Fotografski natečaj

MLADIKA razpisuje tudi letos natečaj za fotografije za naslovno stran revije. Tematika ni obvezna, vendar naj ustreza značaju revije (narava, okolje, letni časi, entografija, naši spomeniki, naši prazniki).

Nagradni sklad predvideva:

- 200.000 lir nagrade za prvo mesto.
- 100.000 lir nagrade za drugo mesto
- in več odkupnih nagrad po 50.000 lir.

Izdelke (največ tri za vsakega udeleženca) naj prijavljenci pošljejo do 31. decembra 1995 na naslov: MLADIKA, »Fotografski natečaj 1995«, ul. Donizetti 3 - 34133 TRST-TRIESTE.

Podelili literarno nagrado Vilenica za letošnje leto

V kraški jami Vilenica so tudi letos podelili najvišjo slovensko mednarodno literarno nagrado Vilenica, ki ima namen ovrednotiti pisatelje in pesnike iz t.i. srednjeevropskega prostora.

Literarna nagrada, ki jo lahko po pravilniku prejmejo le tuji, neslovenski avtorji, je bila letos podeljena pri nas manj znanemu švicarskemu pisatelju, dramatik in esejistu Adolfu Muschgu, ki pa je med nemško govorečimi bralci zelo znan, saj je prejel tudi največjo nagrado za nemško pišoče pisatelje. Pisatelju so izročili nagrado (ki letos znaša okrog 12 milijonov lir) v soboto zvečer pri svečanosti v jami Vilenica.

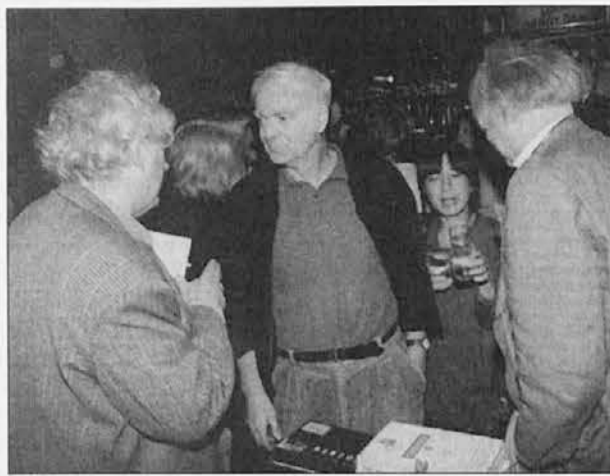
Letošnja Vilenica je bila že deseta po vrsti in Venio Taufer, predsednik njenega organizacijskega odbora, je lahko z zadovoljstvom ugotovil, da je nagrada vedno bolj poznana zunaj slovenskega kulturnega prostora. Taufer se je pred dogajanjem samim sicer hudo jezil nad dejstvom, da se v slovenski državi zelo malo da na literarne nagrade, vendar je Društvo slovenskih pisateljev tudi letošnje prireditve zgledno izpeljalo.

Poljska pisateljica Marzanna Bogumila Kielarje prejela nagrado Kristal Vilenice

Srečanje je letos potekalo tri dni, med katerimi se je okrog sto zbranih pisateljev in pesnikov z vsega sveta pogovarjalo na zelo aktualno temo *Ali pisatelj potrebuje svet, ki njega ne potrebuje?* Organizatorji so poskrbeli še za niz literarnih večerov in matinej tako v Štanjelu, Sežani in Divači, kot tudi za zaključno in dobro obiskano prireditev v jami Vilenici. Kristal Vilenice, ki ga organizator vsako leto podeli avtorju najboljšega prispevka srečanja, je letos šel mladi poljski umetnici Marzanni Bogumili Kielarjevi, ki je s svojim prvencem (zbirka pesmi *Sacra conversazione*) sicer požela ogromno uspeha že na Poljskem.

Letošnji nagradenec Adolf Muschg je poznan predvsem po odmevnem

Švicarski pisatelj Adolf Muschg (v sredini): »Pot v Evropo, ki jo išče Švica, ni nujno pot, ki si jo lahko izbere Slovenija.«

romanu *Rdeči vitez*, zgodbi o Parsifalu, ki ga žal še nimamo v slovenskem prevodu. V Vilenici sta avtorja in njegovo delo predstavila prevajalec Fabjan Hafner in literarni teoretik Tomo Virk, pisatelj sam pa je spregovoril o svojem videnju na literarno ustvarjanje. Denarni del nagrade je švicarski pisatelj - podobno kot lanskoletna nagradenka, nemška pisateljica češkega rodu Libuša Monikova - vrnil Venu Tauferju in mu naročil, naj ga nameni za pomoč bosanskim beguncem na slovenskih tleh. Sicer pa je švicarski pisatelj med svojimi posegi pokazal, da ga bosanska vojna hudo boli, saj je dejal, »da v Bosni danes umirajo ljudje za tisto Evropo, ki je še ni.« V raznih pogovorih, ki jih je imel med svojim bivanjem na slovenskem Krasu, pa se ni mogel izogniti primerjavi Švice s Slovenijo in je seveda govoril tudi o Evropski uniji in veliki želji Slovenije, da bi končno nekega dne le bila polnopraven član te unije. V bistvu je dejal, da si vsakdo neko Evropo želi, ni pa rečeno, da je prav Evropska unija najboljša možnost za vsako državo, saj gre pri njej predvsem za gospodarsko združevanje zelo različnih in med seboj tujih si držav. Ko je govoril o majhnih narodih in majhnih jezikih, se je z zaskrbljenostjo vprašal, kakšno vlogo bodo lahko imeli v Evropski uniji, in pa seveda, če bodo sploh zmogli preživeti.

Letošnja jubilejna Vilenica je spet pokazala, da je to literarna nagrada, ki ima vedno večji odmev v tujini. Prav to pa si slovenski organizatorji v bistvu tudi močno želijo. Veliko vprašanje pa je, koliko (če sploh!) ta nagrada prispeva k večjemu poznavanju slovenskega slovstva v Srednji Evropi, da ne govorimo o Evropski uniji, v katero bi Slovenija tako rada čimprej prišla. **-jp-**

Visoko priznanje Slovenije duhovniku Pasqualu Gujonu

V nedeljo je bilo na najbolj zahodni točki Slovenije prijetno srečanje, na katerem je predsednik Republike Slovenije Milan Kučan izročil 84-letnemu matajurskemu župniku Pasqualu Gujonu visoko državno odlikovanje. V osamljenem in od skorajda vseh ljudi zapuščenemu kraju Robidišče v Breginjskem kotu tik zraven meje z Italijo so namreč priredili slovesnost Spoznajmo se na Robidišču.

Namen srečanja, na katerem so nastopile mnoge folklorne skupine in pevski zbor iz Kobarida, naj bi bil ohranjati vezi med Slovenci na skrajni zahodni slovenski jezikovni meji. Srebrni častni znak svobode Republike Slovenije je gospodu Gujonu izročil Milan Kučan osebno in o njem na krajši slovesnosti dejal, da simbolizira boj za obstanek slovenske besede in slovenskih ljudi v Beneški Sloveniji. Predsednik Kučan se je v nagovoru 84-

letnemu župniku, ki velja za današnjega Čedermaca, spomnil vseh težav, ki tarejo Slovence v Benečiji, in gospoda Gujona postavil za zgled drugim, ki sedaj nadaljujejo narodno ohranjevalno delo. Gospod Pasquale Gujone velja med beneškimi Slovenci za pravo legendo boja za preživetje Slovencev, ki so vsak dan priča hudemu pritisku italijanizacije.

Gospod Gujone je bil posvečen v mašnika prav leta 1933, ko so fašistične oblasti prepovedale maševanje in pridiganje v slovenskem jeziku. Seveda se teh napotkov gospod Gujone ni držal ne takrat in tudi ne pozneje, ko je italijanizacija dobila druge oblike. Vedno je vzgajal mlade v krščanski veri in v svetem spoštovanju do slovenskega jezika in vsega, kar je slovensko. Velja za enega poslednjih Čedermacev v Benečiji, poslednjih zato, ker novih slovenskih duhovnikov v Benečiji že dolgo ni več. **jp-**

Vietnamec prejel zlatega leva

Prejeti zlatega leva, nagrado beneškega filmskega festivala, je še vedno prestižno priznanje v svetu filma. Že lani sta ga prejela »vzhodna človeka«, Taivanec in Makedonec. Na letošnjem jubilejnem (100 let filma) festivalu pa je mednarodna žirija devetih sodnikov nagradila film *Xichlo-Cyclo* vietnamskega režiserja Tran Anh Hunga.

Akcijski, emotivni, dramatični, meditativni, krvavi, surreálni, humoristični, dokumentarni, znanstveno-fantastični, srednjeveški, filmi za vse okuse...

Številni protagonisti filmskih travok so pristali v beneški laguni pogosto na spektakularen in presenetljiv način. Posebno dosti je bilo ženskih likov, tako da so letošnji govorniki o »festivalu žensk«. Poseben in aktualen dogodek (v istih dneh je bila namreč v Pekingu konferenca o ženski) je bila letošnja predstavitev filma režiserke Marte Meszaros *La settima stanza*, ki govori o filozofiji Edith Stein, spreobrnjenki iz hebrejstva v krščanstvo, ki je umrla l. 1942 v Auschwitzu in bila l. 1987 proglašena za blaženo.

Prvi zvezdnik letošnjega festivala je bil Kevin Costner; njegov akcijski

megalomaski film *Waterworld* je sicer doživel vrsto kritik ne samo zato, ker naj bi bil zahteval pretirane stroške, ampak predvsem zaradi nevoščljivosti, da je le on zmogel kaj takega. Najpomembnejši in najbolj pričakovani gost pa je bil brez dvoma režiser Michelangelo Antonioni, letošnji oskarjev nagradenec za življenjsko delo, ki mu je pri realizaciji zadnjega filma pomagal Nemeč Wim Wenders. Antonionijeva alternativna tiha sporočilnost je zopet dokazala, da je avtor kljub boleznim mojster velikega ekrana.

Tradicija italijanskega filma (zlasti neorealizma Viscontija, Rossellinija itd.) se je sploh izkazala za prisotno in operativno v zavesti mladih avtorjev celega sveta; najbolj živa in sveža sodobna italijanska filmska produkcija pa se rojeva v Neaplju.

Kljub silnemu in vztrajnemu navalu ameriške filmografije, ki mori avtorski film, želijo biti Benetke vedno bolj resen kraj poglobljanja filmskih problematik in kvalitete, ne pa izložba za komercialne izdelke, podrejene tržnim politikam. Javnost se počasi sicer odziva, zanimanje rase. Upajmo. **DD**

Dante in svetogorska Marija

Med letošnjimi počitnicami sta se mi pripetili dve zanimivi dogodivščini. Sošolec, ki ga nisem videl že več kot štirideset let, me nepričakovano poišče. Ko se mi predstavi in pove, kdo je, sva jo skupaj mahnila na Sočo, na prod pod sv. Lovrencem pri Kobaridu in obujala spomine na lepe stare čase. Ko me čuva čisto po otročje kamenčke v vodo in štejeva, kdo bo imel več odbojev, me kot ugleden diplomat, ki službuje tam čez lužo, vpraša: »Ti je kaj poznano, da misli Slovenija izvoziti Danteja?« Debelo ga pogledam in takoj dodam: »Dr. Andrej Čapuder, sedanjí slovenski veleposlanik v Parizu, je sam na televiziji izjavil, da bi njegova *Božanska komedija* nikoli ne izšla, če bi mu je ne izdali pri ZTT v Trstu in bi on tedaj ne bil slovenski kulturni minister. Če prav o tem prevodu, razen prof. Rebule, ni nihče nič pisal, kot da bi naši profesorji, ko vsaj nekateri celo življenje meljejo Danteja, ne imeli "nič za povedati"!« »Si pa res čuk, nadaljuje diplomat. Gre za Dantejev kip v Tolminu. Neka kulturna usta-

nova v Italiji se pri neki kulturni ustanovi v Sloveniji zanima za ta kip. Radi bi ga zopet dobili v Italijo. Ni mi pa znano za kakšno ceno, ali kakšno zamenjavo. To me zanima!« Pograbi me sveta jeza in zarobantim: »Ti, čeprav si diplomat, poslušaj! Tisti kip, ki ga imenujemo tolminski Dante in ki ga je oblikoval kipar Maraini, so leta 1930 postavili v tedanji tolminski ljudski vrt. Mesto Firenze ga je poklonilo Tolminu. Danes bi rekli, da ga je občina Firenze poklonila občini Tolmin. Tako je kip last občine in ne kakršnekoli kulturne ustanove. Pa ne glede na to, kdo si ga lasti! O tem obstaja pismo, čeprav napisano precej ideološko, vendar je. V kolikor ga v Tolminu ni, ga lahko poiščete v Firencah. Vem, da so izdelovali zavedni Tolminci imeli pravo manj kurjenja arhivov. Tako so pokurili župnijski arhiv v Nemškem rutu in s tem tudi originalne zapise iz prvih časov naselitve Nemškorutarjev. Častiljivega Florentinca so spolitizirali. Menim, da so se tudi na tolminskem časi vsaj toliko zjasnili, da

vedo, kaj je politična ideologija in kaj je končno kultura! Komu pride na misel, da bi iz sredine Kobarida odstranil Gregorčičev kip, ker je ena od partizanskih čet nosila ime po njem? Po Danteju pa pol stoletja po koncu vojne udrihajo in packajo, in to v osrčju Tolminske, kjer še vedno imajo Dantejevo jamo! Kakšna logika pa je to?« Kaj se dejansko skriva za vsem tem? Ni potrebna posebna bistrost, da ne bi vedeli, da v kolikor neka občina nekaj želi, recimo, kaj dejansko hoče Tolmin z Dantejem, da niso sposobni izvesti nekega referenduma, saj ga izvajajo za marsikaj, naj ga še za Danteja! Nekaj, kar je občinsko, ni last posameznika ali kake ustanove, ampak vseh občanov, to ve vsak mulc!«

Druga kulturna klopota se mi je pripetila v Ljubljani. V enem od tamkajšnjih antikvariatov se je pojavila lepa kopijasvetogorske Marije. Nič posebnega, bi lahko kdo menil. Koliko kopij obstaja o tej sliki in kje vse so! Pa vendar, prav ta kopija me je krepko požgalkala. Začelo se je že v trgovni. Ko sem vprašal, koliko stane, so mi takoj povedali, da je že prodana. Na sliki ni bilo nobene oznake. Kaj bodo ob tem mislili trgovci, naj

Mednarodno polifonsko tekmovanje

V dneh od 23. do 27. avgusta je bilo v toskanskem mestu Arezzu 43. mednarodno polifonsko tekmovanje *G. d'Arezzo*. Sprejetih je bilo 29 zborov iz 16 držav; skupno se je pojavilo kakih 1000 pevcev. V soboto, 26. avgusta, pa je bilo tudi primerjalno srečanje za veliko evropsko nagrado zborovskega petja.

Polifonsko tekmovanje poteka po raznih skupinah ali kategorijah, in sicer za solistične pevce, mešane, ženske, mladinske zборе in koralno petje.

Na odru pred mestno katedralo so skupine izvajale priredbe ljudske glasbe. Bilo je slišati narodno petje iz Evrope, Japonske in Severne Amerike. Ljudsko tekmovanje je nagradilo japonski mladinski zbor. V romanski cerkvi S. Maria della Pieve je bilo tekmovanje v koralnem petju, ki pa ni bilo na visokem nivoju, tako da žirija ni podelila prve nagrade. V isti cerkvi so zapeli tudi mladinski pevski zbori in pokazali izredno vokalno in izrazno kvaliteto. Tudi njihovi programi so bili zelo zahtevni. Naj omenim samo motet *Laudate pueri* F. Mendelssohna. Žirija je podelila prvo nagrado zboru *I Piccoli Musicisti* iz Bergama in češkemu zboru iz Novi Jacina.

V eni kategoriji za ženske in mešane zборе ni nobena skupina prejela zadostnega števila točk za doseg prve nagrade; v drugi pa sta prejela prvo nagrado japonski mešani in madžarski ženski zbor.

Poseben dogodek je bilo srečanje zborov, ki so bili že nagradjeni na mednarodnih tekmovanjih (Debrecen, Tolosa, Tours, Gorica). Ti zbori so prišli iz Litve, Japonske, ZDA in Švedske. Njihovo izvajanje je bilo na izredni umetniški ravni; žirija je podelila veliko evropsko nagrado japonskemu zboru, čeprav se mnogi med prisotnimi s tem niso strinjali.

Letošnje polifonsko tekmovanje je potekalo v spomin na neapeljskega skladatelja Carla Gesualda Principeja di Venosa (1567-1643); zato sta nastopili tudi dve vokalni skupini: *I Febi Armonici* in *Gesualdo Consort of London*.

Slediti mednarodnemu zborovski tekmovanju je izreden dogodek in vsak - tudi povprečen - poslušalec lahko ugotovi, kaj vse zmore človeški glas s svojo zvočnostjo, zlitostjo in zlasti z interpretativno močjo. **S.J.**

razpravljajo oni. Bežno sem si jo ogledal od daleč in odšel. Zvedel sem, da jo je kupil Goriški muzej, plačalo pa Ministrstvo za kulturo države Slovenije. Na prvi pogled vse dobro in prav, meni pa le nakaj ni jasno! Ta kopija svetogorske Marije je nastala v dobi baroka. Naslikal naj bi jo znani slikar, ki je nekaj časa delal v Gorici ali vsaj v njeni okolici. Kdo? O tem naj pišejo drugi! Dobro pa mi je žal poznano, da je družina Kodelja-Codeglia ob nekem družinskem slavju poklonila ljubljanski družini Codelli staro kopijo svetogorske Marije. To se je dogodilo kmalu po prvi svetovni vojni, ko so jim ti pomagali pri neki pomembnejši zadevi. Imetje družine Codelli je bilo med vojno izropano; kar je še ostalo, pozneje zaplenjeno in končno nacionalizirano. Zastavlja se mi hudomušno vprašanje: »Odkod se je kar naenkrat pojavila v ljubljanskem antikvariatu baročna kopijasvetogorske Marije? Je to tista, ki jo je družina Kodelja-Codeglia poklonila družini Codelli? Zanimiv vozel, ki ga verjetno ne bo nihče nikoli odvozil! Vendar je vozel!«

Ambrož Kodelja-Codeglia

Težave slovenske srednje šole Ivan Trinko

Zaradi vse večjih težav, ki jih ima slovenska šola na Goriškem, smo se pogovorili z ravnateljico srednje šole Ivan Trinko v Gorici, Rozalijo Simčič Lojk. Šola je v teh dneh najbolj v očeh javnosti, saj so jo s posebnim odlokom občinski moške kar čez noč preselili. Pravzaprav ni bilo kar čez noč; je pa res, da je prišel odlok o prenestitvi slovenske šole tako nenadno in v tako nepravem času (25. julija), da se človek upravičeno sprašuje, zakaj je bilo tako.

Ko sem gospo ravnateljico Rozalijo Lojk poklical po telefonu, da bi se pogovorila, mi je dejala, naj pridem naslednjega dne, ko so imeli srečanje s starši, se pravi v petek, 8. septembra. Rekla mi je, naj pridem malo prej predvsem zato, ker me niti nima kje sprejeti; stolic, da nimajo več, le prazne sobe, da so še. Nisem si mogel predstavljati, da me bodo čakali samo prazni zidovi in prazne učilnice, a tako je bilo.

Gospa ravnateljica me pospremi v prostor, kjer je nekoč bil njen urad; na tleh leži telefon in to je tudi vse, kar je v sobi. Od nekod prinese neka prijazna gospa dve stolici in tako se usedeva. Zunaj se sliši govorjenje staršev, ki se zbirajo, da bi se pogovorili, kaj sploh lahko ukrenejo v tem času.

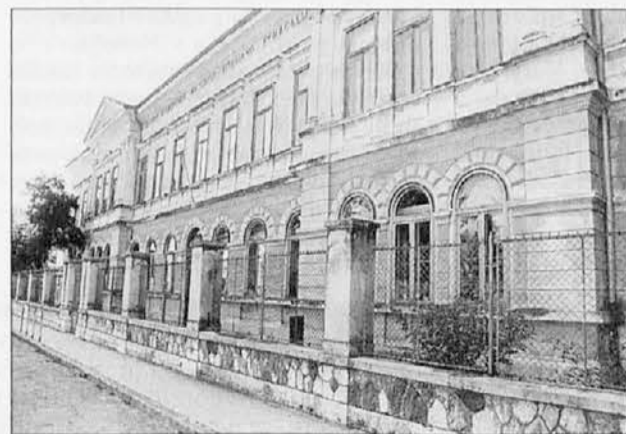
»Sedaj tudi sami vidite, kako je. Odnesli so že vse; samo telefon bo potrebno še prenesti, ampak to bo najbrž trajalo precej časa,« začne gospa ravnateljica in mi takoj pove, zakaj so jih izselili, pravzaprav, kaj so dejali, da je glavni razlog za izselitev. Šolski skrbnik je namreč odločil, da stavba v Kapucinski ulici, v kateri je bila zadnja leta šola Trinko, ne odgovarja varnostnim predpisom. Pravzaprav so mu to povedali občinski inženirji, ki so dejali, da je stavba neprimerna in nevarna, ker da je baje centralno ogrevanje prava tempirana bomba. Gospo ravnateljici sem dejal, da se mi stavba zdi vse prej kot neprimerna, in tudi ona je izrazila svoje pomisleke glede mnenja izvedencev. A kaj, ko ne more ničesar ukreniti proti mnenju »občinskih izvedencev«. In ti so rekli, da so prostori za slovensko šolo neprimerni in nevarni. Tega, da se po Gorici javno govori, da je občina vzela lepo stavbo slovenski šoli samo zato, da bi stavbo in lep park krog nje lažje prodala, gospo ravnateljici nisem niti rekel, ker bi jo samo spravil v težave. Takih stvari se namreč ne more kar tako komentirati.

»Poglejte, občinskemu inženirju sem povedala svoje mnenje, in to po telefonu. Kasneje si je prišel ogledat stavbo in je tudi sam videl, da ni v tako slabem stanju. Dejstvo pa je, da smo se morali preseliti, in to v italijansko šolo Fumagalli pod Kapelo, kjer so za nas našli sedem prostorov in so se zato morali stisniti tudi sami. Tako imamo sedaj za šest razredov sedem prostorov. O ravnateljstvu, se pravi o moji pisarni, pa raje ne bi govorila, ker gre za izjemno ozek prostor, ki je nekakšen hodnik. Po-

mislite, da je prostor dolg sedem metrov in širok samo meter in sedemdeset centimetrov. In še ta prostor je na umetnostni šoli (Istituto d'Arte). Porazno. Kot sami lahko vidite, so to nemogoče razmere za delo. Neprijeten občutek pa imamo ob dejstvu, da se človek hote ali nehote počuti osamljenega. Res je sicer, da je bil že Ivan Trinko Zamejski, po katerem se šola imenuje, izseljenec in vedno s kovčkom v roki, ampak to še ne pomeni, da se mora tudi naša šola vsakih nekaj let seliti, kar pa se nam dogaja. Koliko časa bomo tukaj, najbrž ne ve nihče. Za sedaj so rekli, da bomo pod Kapelo samo nekaj mesecev; po hodnikih pa se že na ves glas govori, da bomo tam ostali najmanj dve leti,« mi zavzeto pripoveduje gospa ravnateljica.

Ko jo vprašam, kako je bilo s ponujenimi variantami za šolo, mi pove, da so jim ponujali celo prostore v Ločniku, kamor pa ni hotela oditi tudi zato, ker je bila slovenska šola ustanovljena v Gorici in mora zato ostati v Gorici; pa tudi velike težave bi bile zaradi prevažanja otrok v Ločnik, kajti v šolo hodijo otroci tudi iz oddaljenih krajev, celo iz Vileša.

»Pomislite: pri stolnici v mestu je osnovna šola, kamor bi nas lahko poslali, če v njej že ne bi bilo mestnih policajev-redarjev. Šolo imajo torej v najemu policaji, ko pa se vendar ve, da mora biti ustrezen odlok za to, da lahko šolske prostore uporabljajo kdo drug, ki s šolo nima nobene zveze. Zakonsko je namreč urejeno tako, da morajo biti šolski prostori namenjeni samo šolam in mora biti vsaka drugačna raba šolskih prostorov s posebnim odlokom utemeljena. Prav ta šola, ki bi jo lahko za nas izpraznili, je prikladnejše mesto za

Novi sedež srednje šole Ivan Trinko v prostorih osnovne šole Fumagalli pod Kapelo

našo šolo kot pa prostori, v katere bomo morali oditi; vanje smo se pravzaprav že vselili. Da ne govorim o laboratoriju in pomanjkanju prostora! In arhiv in knjige in veliko drugega bomo morali pustiti tukaj! Ne predstavljam si, kako bo, ko bo kdo prišel iskat potrdilo o opravljeni šoli in bomo morali izpod Kapelne prihajati sem v arhiv, petdesetletni arhiv!« je zaskrbljeno povedala ravnateljica.

Pred vrati je postajalo glasneje, zato sva odšla na srečanje staršev, kjer je ravnateljica zbranim razložila dejansko stanje brez lepih besed in brez olepševanj. Stvar je resna in so zato lepe besede odveč.

Sestanek staršev slovenske sred-

nje šole je sklical Orlando Murenc kot predsednik zavodnega sveta. Že po velikem številu prisotnih staršev se je videlo, da bo srečanje zanimivo, in predvsem to, da starše usoda otrok še kako zanima. Prav to je prišlo na sestanku najbolj do izraza, saj se jih je večina opredelila za protest pri pristojnih oblasteh, ker ne marajo, da bi bili njihovi otroci obravnavani kot drugorazredni občani. Vsi so bili mnenja, da je premetitev šole iz Kapucinske ulice v ulico pod Kapelo prava sramota za občinsko upravo, ki se je za to potezo in tako rešitev odločila. Zahtevali so, naj občina čimprej najde nove prostore za slovensko šolo, in to take, ki bodo primerni, ne pa spet neke drugorazredne in za nemoteno opravljanje pouka neustrezne. V ta namen so tudi izvolili iz svoje srede odbor osmih predstavnikov, ki naj pri občini

Starši dijakov šole Trinko na srečanju o problemu preselitve

in šolskem skrbniku takoj protestira. Zato bo odbor staršev sestavil posebno peticijo z navedbo vseh zahtev, ki jo bodo nato podpisali vsi starši otrok in jo poslali na občino ter obenem tudi drugim oblastem. Predvsem pa je bilo na sestanku staršev otrok, ki obiskujejo šolo Ivan Trinko, temeljno prepričanje, da se njihovim otrokom dela velika krivica, in pa dejstvo, da se ne smejo zadovoljiti s sedanjo rešitvijo goriške uprave. Prav zato odločno zahtevajo ustrezne šolske prostore za svoje otroke.

Sedaj bomo videli, kako se bo stvar razpletla. Dejstvo je, da smo Slovenci spet izgubili nekaj - tak je vsaj občutek - in da smotudi tokrat opazovalci nemo gledali, kako se šolniki in starši otrok sami borijo za svoje pravice; slovenski politiki in slovenska javnost v Italiji pa gleda ob strani. Neprijeten občutek te navda, ko vidiš, da se za skupno blaginjo - kar je šolstvo - ne zanima tisti, ki bi se moral. Zdi se, da se Slovenci v za-

mejstvu vse prehitro vdajamo v uso do in se premalo borimo za naše pravice in dostojanstvo, kartudi naša šola je.

Spet bom zapisal že oguljeno frazo: neprijeten občutek me je navdajal, ko sem gledal starše slovenskih šolarjev in med njimi razen nekaj učiteljev in profesorjev nisem videl niti enega slovenskega politika, ki bi tam moral biti. Šolstvo je za nas življenjskega pomena. Bojim se, da se tega še sami ne zavedamo dovolj. Prav bi bilo, da bi v tem trenutku združili vse sile in zahtevali za naše otroke primerne šolske prostore. To nam namreč pritiče po zakonu in tega bi se morali zavedati.

Jurij Paljk

Začel se je violinski natečaj Lipizer

S skromno otvoritvijo se je v soboto, 9. septembra, začel že tradicionalni mednarodni natečaj violine - letos štirinajsti - »Premio Rodolfo Lipizer«, ki ga prireja goriško kulturno združenje Lipizer, letos ob stoletnici rojstva goriškega violinista, docenta in orkestrskega dirigenta. Pred Kulturnim domom in na odru njegove velike dvorane, kjer poteka srečanje, so razobešene številne zastave držav tekmovalcev.

Natečaj želi biti sporočilo miru mladim iz mnogih krajev sveta, izraženo v mednarodnem in nadnarodnem jeziku - glasbi - tu, ob meji z vzhodnim svetom, kjer se bije krvavo pohujšanje. Žal pa je take vrste manifestacija le simbolična deklaracija, glas umetnosti, ki v mednarodni politiki in reševanju konkretnih spopadov nima kaj dosti teže.

V prvih dneh prireditve so v izključevalnih nastopih stopili na oder tekmovalci številnih narodnosti, od Angležev (2), Francozov (2), Japoncev (3) do Američana, Uzbekistanca, Novozelanca, Izraelca itd.; našel se je celo - še vedno - en Jugoslovan (zanimiva oznaka, kajne?).

Program prve faze tekmovanja je zavzemal tri tehnično zelo zahtevne variacije iz Lipizerjevega dela *La Tecnica superiore del Violino*, en Paganinijev *Capriccio*, dva stavka iz Baho-

ve sonate (v A molu ali C duru), eno antično sonato (na izbiro med Tartinijem, Veracinijem in Locatellijem); vsak udeleženec je moral predstaviti še skladbo *Canzoncina per violino solo*, ki jo je za letošnji natečaj nalašč spisal Flavio Testi, florentinski sodobni skladatelj, avtor pestrega opusa koralnih in instrumentalnih kompozicij. Po že lepem sporedu prvega dela so v polfinalu predstavili Mozarta, klasično oz. sodobno sonato ter virtuosistično skladbo.

Treba je povedati, da žanje Lipizer v Gorici vedno več zanimanja. Ljudje ga karradi obiskujejo, into v vedno večjem številu, tudi že v izključevalnem delu. Najbolj seveda pričakujejo nedeljsko nagrajevnje in zaključni koncert zmagovalca ob spremljavi filharmoničnega orkestra Paul Costantinescu iz Romunije. DD

Izlet po Soški dolini

MIPZ Vrh sv. Mihaela po sledeh Simona Gregorčiča

Izlet *Po sledeh slovenskih pisateljev in umetnikov* - tako ga je imenoval odbor mladinskega pevskega zbora Vrh sv. Mihaela - je povsem uspel. Vsakoletni izletni-nagrade za trud mladih pevcev in sodelavcev želijo biti kulturna in poučna spodbuda za nadaljnje delovanje. Letos je bil posvečen pesniku Simonu Gregorčiču.

Poln avtobus nasmejanih otrok s starši, dedki in predstavniki MIPZ je 29. avgusta krenil proti Soški dolini. Predsednik MIPZ Marko Cotič (izvrsten poznavalec in vodič) je nakazal zgodovinske zanimivosti posameznih krajev. Najprej smo si v Kobaridu ogledali muzej prve svetovne vojne. Tamkajšnji vodič je opisal (tudi s filmskim posnetkom) veliko bitko, poznano kot *čudež pri Kobaridu*, v kateri je avstroogrska vojaška sila oktobra 1. 1917 v treh dneh potisnila Italijane do reke Piave. Sledil je obisk Gregoričičeve rojstne domačije na Vrsnem. Prijazna upraviteljica hiše-muzeja je rada odgovarjala na vprašanja naših malčkov. Pred odhodom smo izletniki z mladinskim zborom pod vodstvom gospe Devetak-Ulian zapeli Gregorčičevo pesem *Veseli pastir*. Nato smo se odpravili proti Trentarski dolini mimo najmogočnejšega slovenskega slapa Boka skozi turistično mesto Bovec v vas Sočo. V le-tej smo si ogledali svetišče, ki ga je leta 1944 poslikal Tone Kralj; na stropu je sv. Mihael, ki premaga satana (volkulja predstavlja fašizem, orel nacizem, sonce pa ja-

Udeleženci izleta pred Gregorčičevo domačijo na Vrsnem

ponski imperializem). V svojem križevem potu je Kralj izenačil slovenskemu narodu sovražne sile s Kristusovimi sovražniki (pri prvi postaji Mussolini sodi Jezusa, pri enajsti Mussolini in Hitler vlačita Kristusa na križ). V Trenti smo si na Logu v Domu Trenta ogledali informacijsko središče Triglavskega narodnega parka, muzej z etnološko, kulturno in zgodovinsko dediščino ter multivizije o geomorfologiji reke Soče.

Zadnji postanek je bil pri koči ob izviru Soče, od koder so se najpogumnejši podali peš do samega izvira. Med vrnitvijo domov je bilo vzdušje prijetno, bogato s petjem, skeči, igranjem tambole in srečolovom.

Kot udeleženec lahko rečem, da je izlet po poteh Simona Gregorčiča uspel bodisi zaradi sproščenosti v naravi bodisi zaradi spoznavanja krajev, v katerih so živeli in delovali naši veliki moške. Dolžni smo jih obiskovati in omogočiti, da jih mladina neposredno spozna.

Remo Devetak

Redna seja širšega odbora ZSKP

V ponedeljek, 4. septembra, se je zbral v Katoliškem domu širši odbor Zveze slovenske katoliške prosvete na redni seji. Udeleženci so govorili o začetni sezoni 1995/96 in načrtih zanjo. Odbor Zveze se je pozitivno izrazil o nedavnem sestanku slovenske konzulte pri goriški občinski upravi za slovenska vprašanja. Z veliko zaskrbljenostjo so spregovorili o težavah šolstva in se še posebej ustavili pri položaju srednje šole Trinko, ki se je morala preseliti v neprimerno prostore. Kulturno delovanje Zveze predvideva prvo večjo prireditev na Koroškem od 14. do 21. oktobra letos, in sicer *Primorske dneve na Koroškem*. Na tej že tradicionalni prireditvi bodo nastopali pevski zbori, gledališke skupine, priredili bodo razstavo obrtne umetnosti, srečanje glasbenih šol, obenem pa bodo potekale tudi druge vrste medsebojnega spoznavanja med slovenskimi Korošci in Slovenci z Goriškega in Tržaškega. Letošnja Cecilijanka bo potekala 18. in 19. novembra. Člani odbora Zveze so oblikovali tudi okvirni program delovanja za leto 1996.

V Trstu se je odvijal dvodnevni posvet o možnostih gospodarskega sodelovanja s Slovenijo

V Modri dvorani hotela Savoia Excelsior se je v ponedeljek in torek odvijal posvet o možnostih, ki jih nudi gospodarsko sodelovanje s Slovenijo. Priredila ga je Občina Trst v sodelovanju z milanskim podjetjem *Business International* in z mednarodnim središčem za oblikovanje managerjev (*International executive development Center - IEDC*) iz Slovenije.

Posveta se je udeležilo veliko številno slovenskih in italijanskih podjetnikov, bančnikov in borznih operaterjev, ki so z zanimanjem sledili izvajanju posameznih predavateljev, kar kaže na precejšnjo pozornost italijanskih gospodarskih krogov na Slovenijo in njeno stvarnost.

Uvodna pozdravna govora sta prisotnim posredovala tržaški župan Riccardo Illy in njegov ljubljanski kolega Dimitrij Rupel. Illy je dejal, da je cilj tega posveta dvojen: spodbuditi naj bi moral italijanske podjetnike k večjemu vlaganju v Slovenijo in v države srednje in vzhodne Evrope ter seznanjati z možnostmi, ki jih ponujata tržaško in deželno gospodarstvo podjetjem, ki bi rada vlagala v Slovenijo in v druge srednje in vzhodnoevropske države. Illy se je nato dalj časa ustavil pri naštevanju številnih možnosti za razvoj, ki jih ima Trst na raziskovalnem, turističnem in drugih področjih. Da se te možnosti uresničijo, je povedal, pa je potrebno več pogojev, od gospodarskega razvoja srednjeevropskih držav, pridruženega članstva Slovenije v Evropski uniji in razvoja infrastruktur do prisotnosti italijanskih bank v državah srednje Evrope - zlasti v Sloveniji - in do dinamičnosti samega italijanskega podjetniškega sektorja.

Dimitrij Rupel je na začetku opravil kratek pregled slovenske zgodovine, se nato zaustavil pri raznih pogodbah, ki sta jih v preteklosti podpisali Italija in Jugoslavija in ki še danes veljajo (npr. osimski sporazumi), saj je Italija priznala Slovenijo kot naslednico Jugoslavije, ter zatem spregovoril o slovenski poti v Evropo, ki je najpomembnejše vprašanje Slovenije. Temeljito bo treba premisliti glede sprememb v geopolitičnem in zunanje-političnem smislu, je dejal Rupel in nadaljeval s trditvijo, da ni jasne predstave glede cene, ki bi jo bili pripravljene plačati za vstop v Evropo. Ljubljanski župan se je dotaknil tudi problema odnosov med Slovenijo in Italijo in nakazal nekaj možnih rešitev, kot npr. sporazum o dodatku k rimski pogodbi iz leta 1983 glede nepremičnin istrskih optantov, pogodbo o uravnovešenju med zaščito manjšin in vračanjem nepremičnin in pa internacionalizacijo slovensko-italijanskega spora, ki pa je ne more sprožiti ena sama stran, pač pa obe. Rupel je nato na kratko orisal možnosti, ki naj bi jih morala Ljubljana nuditi italijanskim podjetjem.

V dveh dneh se je za mikrofonom zvrstilo precejšnje število predavateljev, ki so orisali slovensko gospodarsko stvarnost ter nakazali možnosti italijanskega gospodarstva na slovenskem, srednje in vzhodnoevropskem trgu. Omenimo naj samo evropskega komisarja Maria Montija, ki je po posegu Rupla in Illyja spregovoril o bodočem tržaškem mednarodnem trgovskem centru off-shore. Evropska komisija, je dejal Monti, je videla v Trstu optimalne pogoje za načrtovanje rasti slovenskega gospodarstva in gospodarstva držav srednje Evrope. Komisija tudi z zanimanjem sledi čezmejnemu sodelovanju med Slovenijo in Furlanijo-Julijsko krajino. Pomemben dejavnik je pri tem prisotnost slovenske manjšine na tem teritoriju.

Med slovenskimi predavatelji je treba omeniti sekretarko slovenske-

Ugledne osebnosti na otvoritvi (Foto Kroma)

ga ministrstva za gospodarske odnose in razvoj Vojko Ravbar, ki je podala svoj pogled na gospodarske izmenjave ter industrijsko sodelovanje med Slovenijo in Italijo (važna je pri tem po njenem mnenju vloga slovenske manjšine), ter generalnega direktorja mednarodnega oddelka osrednje slovenske banke Janka Tratnika, ki je spregovoril o novostih v bančništvu zlasti potem, ko je postal tolar konvertibilna valuta.

Kot že rečeno, se je posveta udeležilo veliko gospodarstvenikov in podjetnikov, ki so pokazali ve-

liko zanimanje za slovensko gospodarsko stvarnost in za možnosti, ki jih ponuja gospodarsko sodelovanje s Slovenijo. Udeležilo se ga je tudi več uglednih političnih osebnosti z obeh strani meje, med katerimi gre vsekakor omeniti slovenskega zunanjega ministra Zorana Thalerja (o Thalerjevi tiskovni konferenci poročamo v drugem članku), deželne predsednice FJK Alessandre Guerra, ki je posvet končala, podpredsednika deželne svete FJK Miloša Budina in drugih.

Ivan Žerjal

Thaler za ločevanje manjšinske problematike od zahtev optantov

Gost dvodnevnega tržaškega posveta o gospodarskem sodelovanju s Slovenijo je bil v ponedeljek tudi slovenski zunanji minister Zoran Thaler, ki je imel v prostorih generalnega konzulata Republike Slovenije krajšo tiskovno konferenco o odnosih med Slovenijo in Italijo. Med drugim je potrdil odločitev o ločitvi problematike zaščite manjšin od zahtev istrskih beguncev. Ti dve stvari bi morali biti obravnavani v dveh ločenih dokumentih. Če bi kateri izmed dveh morali dati prednost, bi to bila manjšinska problematika, zlasti kar se tiče pravic slovenske manjšine v Italiji, ki je zelo akuten problem, medtem ko vprašanje nepremičnin istrskih optantov to ni.

Italijanskega odziva na slovenski predlog, je še dejal Thaler, še ni bilo; v primeru pa, da bi tudi ta etapa v pogajanjih ne prinesla rezultatov, bi lahko poklicali na pomoč tudi tretjega posrednika iz kake druge države. Na slovenski strani pa še vedno čakajo na italijanski odgovor, kdaj se bo odvijalo prihodnje srečanje med slovenskim in italijanskim pogajalcem, ki bi moralo biti tokrat v Ljubljani.

Kar se oglejskega sporazuma tiče, je dejal slovenski zunanji minister, je to stvar preteklosti, epizoda, ki se je sklenila že pred letom dni. To je bila napaka, ki je ne nameravajo obnavljati, saj je oglejski dokument po Thalerjevem mnenju pripeljal v slepo ulico, iz katere se z muko vlečejo ven.

Glede vidljivosti TV Slovenija v zamejstvu, ki je v bistvu nična, je Thaler rekel, da to zadevo na ministrstvu spremljajo, čeprav ni direktno v njihovi

Minister Thaler med tiskovno konferenco (Foto Kroma)

vi pristojnosti. Obžaloval je dejstvo, da je do tega prišlo. Če bo le mogoče, bodo prispevali k temu, da se ta problem reši.

Povedati je treba, da se vsi v zamejstvu z ločitvijo problematike manjšin od zahtev istrskih beguncev ne strinjajo. Svoje pomisleke je v komunikaciji izrazil Slovenska skupnost; njen deželni predsednik Marjan Terpin se je o predlogu slovenskega zunanjega ministrstva negativno izrekel na Našem prazniku v Nabrežini. Poleg predstavnikov SSK je temu predlogu izrazil nasprotovanje eden izmed govornikov na osrednji proslavi 65-letnice ustrelitve bazoviških žrtev prof. Jože Pirjevec.

SKGZ pa se s Thalerjevim predlogom strinja, kar je marsikoga v zamejstvu začudilo.

iz

Brecelj (SSk) predlaga skupno manifestacijo v Rimu

Deželni tajnik Slovenske skupnosti Martin Brecelj je prejšnji teden predlagal, naj bi na predvečer 20. obletnice podpisa osimskih sporazumov (9. novembra) Slovenci v Rimu priredili skupno manifestacijo v podporo zakonskemu predlogu za globalno zaščito slovenske manjšine v Italiji. Na manifestaciji naj bi sodelovale vse komponente, ki so prispevale k oblikovanju tega zakonskega predloga.

Začetek pouka na slovenskih šolah

Prejšnji teden in v začetku tega tedna se je pričel pouk na slovenskih nižjih in višjih srednjih šolah na Tržaškem. Letos bo prvič potekal po novih normah, ki jih je določilo ministrstvo za šolstvo. Na višjih srednjih šolah nezadostno ocenjeni dijaki ne bodo mogli več študirati poleti za popravne izpite (le-ti so bili sicer odpravljeni že konec preteklega šolskega leta), pač pa bodo ob začetku šolskega leta imeli podporni pouk v predmetih, kjer so prejeli slabo oceno oz. mnenje.

Resnici na ljubo je nedavna šolska reforma prinesla več zmede kot pa racionalne ureditve stvari, kar po mnenju mnogih ogroža kakovost pouka in šole. Po novem si bodo profesorji lahko sami izbirali kriterije ocenjevanja, njihova nova delovna pogodba pa prinaša nova bremena brez ustreznega povziranja dohodkov. Delo v takih pogojih seveda ni lahko.

V četrtek, 7. t.m., se je pouk pričel na višjih šolah, v ponedeljek, 11. t.m., pa na nižjih. Nekateri izmed le-teh imajo dodatne, lahko kar rečemo zelo hude težave. V mislih imamo predvsem rojansko šolo Erjavca in proseško Levstik, ki sta po odloku šolskega ministra Lombardija izgubili ime in avtonomijo, saj so ju pridružili šoli Kosovel oz. šoli Cankar, in to kljub protestom staršev, šolnikov in celotne slovenske javnosti, čeprav se Deželno upravno sodišče FJK, na katerega so se starši dijakov obrnili, o tej zadevi ni še izreklo (to naj bi storilo januarja).

Osnovnošolci se bodo vrnili v svoje klopi šele 15. t.m., tržaška občinska uprava pa je pred časom odredila ukinitve otroškega vrta v ul. Conti zaradi premajhnega števila vpisanih otrok, so rekli. Malčki naj bi odslej obiskovali vrtec v Dijaškem domu.

Po drugi strani je končno prišlo do odprtja slovenskih jasli v ul. Veronese v tržaškem mestnem središču. Uresničile so se torej dolgoletne zahteve staršev, šolnikov in naše javnosti. Z nastopom Illyjeve občinske uprave so se bile možnosti za ta korak povečale, kar so s pridom izkoristili slovenski svetovalci v tržaškem občinskem svetu, zlasti svetovalca SSK Močnik in Berdon.

47. Marijanski shod na Opčinah

V nedeljo, 10. t.m. popoldne, se je na Opčinah odvijal že 47. Marijanski shod, ki je kronal nekajdnevno duhovno pripravo na praznovanje Marijinega rojstva. Shod, ki se ga je udeležilo veliko število vernikov, je ob sodelovanju slovenskih duhovnikov tržaške škofije vodil piranski župnik g. Bojan Ravbar.

Po molitvi rožnega venca v župnijski cerkvi se je po openskih ulicah razvila procesija, pri kateri so med drugimi sodelovali skavti, ki so nosili križ in Marijin kip, ter redovnice, narodne noše in pevci. Po procesiji je bila za cerkvijsko sv. mašo. Med pridigo je g. Ravbar omenil problematiko današnje ženske in še posebno papeževo razmišljanje o tem v zvezi s konferenco v Pekingu. Med drugim je obžaloval dejstvo, da je Slovenija poslala na konferenco delegacijo, v kateri so vse članice odločne zagovornice splava. Marija, je dejal g. Bojan Ravbar, bi morala biti za današnjo žensko svetlo zgled.

Tudi letos so prireditelji pripravili brošuro, ki je bila za ljudi pripomoček pri spremljanju verskih svečanosti.

Blagoslovitev novih slik v Slivnem

V podružni cerkvi sv. Marije Magdalene v Slivnem je bila v nedeljo, 3. t.m., doživeta verska svečanost, saj je domači župnik, g. Franc Švara blagoslovil nove slike v prezbitariju te cerkve. Akademski slikar Tomaž Perko je ustvaril tri velike slike na platnu. Osrednja slika upodablja Križanega z Marijo in sv. Janezom, na levi je neverni Tomaž, ki ga vstali Kristus vabi, naj položi prst v rano; na desni pa je upodobljeno lomljenje kruha v Emavsu. Tomaž Perko je upodobil iste teme, ki jih je njegov oče, slikar Lojze Perko, kot freske ustvaril leta 1944 ob novi maši slivenskega duhovnika, zdaj že pokojnega Alberta Metlikovca.

Vlaga in vremenske neprilike so v naslednjih desetletjih močno prizadele te freske in tudi cerkev samo. Zato so Slivenci že pred leti začeli z obnovitvijo in ureditvijo cerkve. Sempolajski župnik g. Švara, ki skrbi tudi za podružno cerkev, je pred dvema letoma ob svoji zlati maši naročil arh. Francu Kvaterniku načrte za nov oltar, ambon in svečnik, ki jih je iz stalaktita izdelal slivenski kamnosek Božidar Marušič.

Od nedelje pa krajijsko slivenske cerkev sv. Marije Magdalene še omenjene slike na platnu. Zanje so finančno prispevali Slivenci in drugi farani, dobrotniki iz Trsta in tudi Zadržna kraška banka. Na pomlad pa bo isti umetnik obogatil cerkev s postajami križevega pota.

Nedeljska slovesnost je v Slivno privabila ne le ljudi iz vse župnije, ampak tudi prijatelje iz Trsta in Gorice ter med drugimi tudi državnega sekretarja za Slovence po svetu dr. Petra Venclja. Slivenci so se tudi tokrat zelo izkazali, saj so pripravili res lepo slovesnost ob tem verskem, a tudi kulturnem dogodku, ki gotovo pomeni obogatitev za vaško in našo širšo skupnost.

Naš praznik SSK v Nabrežini

V Nabrežini se je v soboto in nedeljo odvijal Naš praznik, ki ga je priredila devinsko-nabrežinska sekcija Slovenske skupnosti. V soboto zvečer so odprli manjšo razstavo ob 20-letnici deželne organiziranosti SSK, na kateri sta spregovorila deželni predsednik Marjan Terpin in sekcijski tajnik stranke Jožko Antonič.

V nedeljo zjutraj sta se sestali delegaciji deželne SSK, ki so jo zastopali tajnik Brecelj, predsednik Terpin in podtajnik Jevnikar, in Narodnega sveta koroških Slovencev, ki sta ga predstavljala novi predsednik Nanti Olip in podpredsednik Pavel Apovnik. Govor je bil zlasti o skupnem predstavništvu manjšin in o zajamčenem zastopstvu. Obe strani sta ugotovili, da se v načelnih stališčih ujemata, bila pa je to tudi koristna izmenjava informacij.

V nedeljo zvečer je predsednik NSKS Olip pozdravil udeležence Našega praznika, spregovorila pa sta tudi podžupanja devinsko-nabrežinske občine Vera Tuta Ban in tajnik SSK Martin Brecelj.

(Foto Kroma)

Zborovanje delničarjev Kmečke Banke

V nedeljo se je v Kinodvorani Vittoria na Travniku v Gorici odvijal zbor delničarjev Kmečke banke Gorica; sklical ga je Odbor za zaščito interesov članov Kmečke banke, ki je bil imenovan na podobnem zborovanju 9.9.1994, nekaj dni po uvedbi Izredne uprave v Kmečki banki.

Takrat so člani banke poverili mandat petčlanskemu Odboru, ki ga sestavljajo odv. Peter Sanzin, predsednik, Hadrijan Corsi, podpredsednik, sen. Darko Bratina, dr. Karlo Devetak in odv. Damijan Terpin, da v stikih s Komisarsko upravo in Banco d'Italia poišče možnosti, da se banka čimprej vrne v upravo lastnikom.

Člani Odbora so na zborovanju poročali, da so kljub številnim prizadevanjem uspeli dobiti prvi stik z Izrednimi upravitelji šele junija letos, konkretno stanje v banki pa jim je bilo predstavljeno komaj v začetku meseca avgusta.

Komisarji so precej redimenzionirali negativno sliko banke, ki jo je predstavilo poročilo inšpektorjev Banche d'Italia pred uvedbo Izredne uprave, saj so ugotovili, da je Kmečka banka vendarle ohranila osnovni kapital (2 milijardi lir) in del rezerv (5 milijard lir). Za vrnitev banke članom pa naj bi Banca d'Italia zahtevala dokapitalizacijo v skupnem znesku 30 milijard lir. Zahteva pa tudi vstop v delniški sestav Kmečke banke - ki se bo iz konzorcija spremenila v delniško družbo - večje italijanske banke, ki bi vstopila s 30% deležem. Razlog za to »prisilno poroko« pa naj bi bil v dejstvu, da Banca d'Italia ne zaupa v zmožnosti dosedanjih članov, da bi bili sami sposobni upravljati banko po merilih, ki jih zahtevata zakon in sama Banca d'Italia, oz. da bi bili sami sposobni izvoliti tako upravni Odbor, ki bi dajal jamstvo za

korektnost bodočega poslovanja, ker so po njihovi oceni dosedanja rezultata to potrdili. Odtod nujnost vstopa večjega partnerja, ki bi s tem tudi dejansko ošibil vlogo in vpliv večjega delničarja (tu je mišljena finančno-gospodarska grupa SAFTI), ki naj bi

doslej - kot je izhajalo iz poročila inšpekcije, zaradi katere je potem prišlo do Komisarske uprave - sebi predredila banko za doseganje lastnih gospodarskih ciljev.

Načelno stališče Odbora, ki je bilo v nedeljo tudi potrjeno, je, da bi morali slovenski delničarji ohraniti trdno večino (pribl. 70%) v banki. Za doseg tega cilja pa je nujno potrebno, da dosedanja člani in morebitni novi interesenti v večji meri sodelujejo pri dokapitalizaciji banke, saj bo od višine kapitala, ki ga bodo sami sposobni vplačati, odvisna bodoča teža oz. moč slovenskih domačih lastnikov. Pri tem se govori o 10-15 milijardah lir, vendar številke še niso dokončne.

Glede novega partnerja so člani Odbora povedali, da so od izrednih upraviteljev prejeli pooblastilo, da ga izbirajo med tremi italijanskimi kreditnimi zavodi, ki so pokazali interes za odkup manjšinskega deleža v banki. Zdi se pa, da se Banca d'Italia bolj nagiba k temu, da bi sama izbrala partnerja, ki naj bi vstopil v Kmečko

banko, in se v tem smislu ogreva za Hranilnico iz Verone (Cassa di Risparmio di Verona), ki pa je že krepko prisotna na terenu prek CRUP-a, v katerem poseduje znaten delež. To je pri članih vzbudilo veliko nasprotovanje, v odboru samem pa začudenje, da se dogovorjene stvari kar čez noč spreminjajo, saj je bila načeloma dogovorjena prosta izbira med tremi kandidati (ostala dva naj bi bila Hranilnica iz Bologne oz. hranilnica/Sparkasse iz Bocna). Za slednjo se člani Kmečke banke baje najbolj ogrevajo. Odbor bo zato vztrajal na dogovorjenih stališčih, saj se je doslej tudi ravnal v skladu s slednjimi.

Zanimanje italijanskih partnerjev za vstop v Kmečko banko je očitno veliko, saj se zavedajo njene strateške pozicije na vratih vzhodnih in srednjeevropskih tržišč, ki se odpirajo. Zavedajo pa se tudi kvaliteta, ki jih ima Kmečka banka tudi kot banka manjšinske skupnosti, v kateri so npr. takorekoč vsi uslužbenci, zaradi poznavanja jezika in kulture sosedna, njihovo veliko zanimanje oz. pripravljenost, da odštejejo relativno veliko vsoto za odkup 30% deleža, kar predstavlja za dosedanje člane oz. za morebitne nove delničarje garancijo za investicijo, za katero se morajo sedaj odločiti.

V prihodnjih dneh bo Odbor zbral informacije o pripravljenosti dosedanjih in novih članov, da sodelujejo pri dokapitalizaciji, tako da bodo pogajanja s partnerjem lahko lažja oz. osnovana na realnih podatkih. Zato vabi vse člane banke in nove interese, da se čimprej obrnejo na člane Odbora in izrazijo svojo konkretno pripravljenost za sodelovanje pri dokapitalizaciji banke.

Damijan Terpin

SSk na taboru SDSS v Lepeni Sv. Križ ali Križ?

Vodstvi Socialdemokratske stranke Slovenije in Slovenske skupnosti iz Italije sta se srečala na delovnem taboru socialdemokratov, ki je potekal konec avgusta v Lepeni, sredi lepe trentarske doline.

SSk so zastopali Martin Brečelj, Marjan Terpin, Aleš Figelj, Hadrijan Corsi, Damijan Terpin in David Grinovero. SDSS pa sta zastopala predsednik Janez Janša in poslanec Ivo Hvalica, ki sta poudarila, da je ena izmed prvenstvenih nalog njune stranke prav pomoč Slovincem, ki živijo izza meja slovenske države. (Slika: sestanek pod šotorom v Lepeni)

Utrinek iz Žabnic avgusta letos

Pod smrekami so odmevali zvoki instrumentalne skupine gojencev Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice.

Tržaška občina je pred nekaj dnevi postavila v skoraj vseh vaseh dvojezične table. Pobudo iskreno pozdravljamo. Končno nam je dal občina to, kar nam po zakonih in mednarodnih dogovorih pritiče. Nekoliko pozno torej, a bolje pozno kot nikdar. Naša zahvala naj gre vsem, ki so si že leta prizadevali v tej smeri, tako krajanom kot tudi izvoljenim slovenskim občinskim predstavnikom. Zahvala gre v prvi vrsti seveda županu, ki se je odločno postavil za namestitve dvojezičnih tabel po naših vaseh.

Nekaj pa moramo ob tem dogodku žal ugotoviti. V naši vasi so bile doslej - in so še - table, ki jih je na levi strani v smeri proti Nabrežini postavila tržaška občina, vedno dobesedno take: »S. Croce - Sv. Križ«. Čemu sedaj kar naenkrat samo »Santa Croce - Križ«? Do danes je v vseh uradnih aktih, od zemljiščne knjige do navadnih dokumentov, naša vas vedno le Sv. Križ! Kdo in zakaj si je naenkrat izmislil le »Križ«?

Kdo bi morda rekel, da domačini izgovarjamo le »Križ«. Drži. Toda eno je nekaj reči po domače, na hitro, drugo pa so uradni akti in nazivi. Zato želimo, da tržaška občina čimprej popravi to napako in ime naše vasi in fare - posvečene »Najdenju sv. križa« - napiše pravilno, in sicer tako, kot je to bilo od vedno, odkar Sv. Križ obstaja.

Vaščani Sv. Križa pri Trstu

Na prodaj je
HIŠA ŠT. 226
z lepim razgledom na morje
v Sv. Križu
pri Trstu.

Kličite na tel. (040)220332
ob večernih urah.

OBVESTILA

❖ **BAZOVICA.** V nedeljo, 17. septembra, bo tržaški škof Bellomi podelil trinajstim otrokom sv. birmo.

❖ **URA ČEŠČENJA ZA DUHOVNE POKLICE** je s 1. sept. zopet v kapucinski cerkvi v Gorici. Kot prejšnje leto, je za slovenske vernike vsak četrtek ob 15. uri. Lepo vabljeni v velikem številu, saj potrebujemo mladih, ki se bi se posvetili Bogu v korist našemu ljudstvu. Izprosimo si jih!

❖ **VRTOJBA.** V nedeljo, 17. septembra, bo ob 15. uri škof Metod Pirih blagoslovil nove zvonove.

❖ **KULTURNI DOM - GORICA.** V torek, 19. septembra, bo ob 18.30 otvoritev razstave priznanega slikarja Jona Gala Planinca iz Ljubljane. Razstava bo odprta do 8. okt. po naslednjem urniku: od 9. do 13. ure (med delavniki) in v večernih urah med kulturnimi prireditvami.

❖ **KVATERNICA NA MIRENSKEM GRADU** bo v nedeljo, 24. septembra. V soboto zvečer bo maša s procesijo, v nedeljo bodo maše dopolne, sklepna pa ob 16. uri.

❖ **SLOMSKOV DOM** v Bazovici in **ŽUPNIJA SV. JOŽEFA** v Ricmanjih se pripravljata na ogled krajev, kjer je živel in umrl naš veliki Slovenec A.M. Slomšek. Sv. oče ga bo proglašil za balženega prihodnje leto v Mariboru. Ker bo takrat ogromno ljudi potovalo v Maribor, smo si hoteli zagotoviti prevoz, hrano in prenočišče. Zato bomo v Mariboru v najboljšem hotelu (Orel) imeli hrano in prenočišče. Cena: 180.000 lir (dva dneva). Prijavite se čimprej, da si lahko zagotovimo hotel Orel. Kličite v Bazovico, tel. 226117; v Ricmanje, tel. 281276. Na račun vsaj 100.000 lir.

Alarm tisk!

Tiskovno poročilo FISC

Zveza italijanskih katoliških tednikov (FISC) in Zveza italijanskega periodičnega tiska (USPI) nameravata seznaniti javnost, parlament in vlado o hudem položaju italijanskega založništva, predvsem manjšega in krajevnega. Znatno zvišanje cene papirja, težave na pošti, koncentracija informacije in nabiranja reklame, pomanjkanje primerne in učinkovite državne podpore postavljajo v nevarnost informativni pluralizem, izražen v 21. členu ustave. Predvsem mali in krajevni tisk tvegata svoj obstoj zaradi pomanjkanja sredstev, ki bi ga branila in spodbujala; v Italiji - za razliko z drugimi evropskimi državami - je vedno bolj potisnjen ob stran. V primerjavi s prejšnjim desetletjem smo v Italiji priče upadanju registracij (za 50%) novih časopisov na sodiščih; skoraj 30% malih časopisov pa je prenehalo izhajati. Gre torej za hudo stanje, ki tvega spodkopati temelje demokratičnega sožitja v naši državi.

S ponavljanjem zakonskega odloka 28.8.1995 št. 335 o založniških bilancah vlada ne samo ponovno zanika pozitivne popravke, odobrene v parlamentu 29.4.1995, ampak celo nakazuje druge in nesprejemljive diskriminacije.

Praden bo v celoti odobren finančni zakon, morata vlada in parlament upoštevati smernice drugih držav Evropske skupnosti in same opombe Poroka založništva, ki je do leta 1992 lahko postavil pred parlament »nujnost, da bi bila založniška in radiotelevizijska mala in srednja podjetja tudi v Italiji valorizirana in stimulirana.«

Tri glavne smernice za uravnotežujoč odlok so: stimuliranje manjšega založništva, krepko zmanjšanje poštnih tarif z izboljšanjem te službe, kvota olajšanega kredita in javne reklame, pridržana za manjše založništvo in krajevno informacijo.

Če bodo novosti v zakonskem odloku 356 le izraz zanimanja vlade izrecno za strankarske časopise, nameravata FISC in USPI oporekati zaradi tako jasnega preobračanja osnov informativne demokracije v Italiji. In glede tega zahtevata od parlamenta nadzor in hiter poseg.

Don Duilio Corgnali
Predsednik FISC

DAROVI

Za cerkev sv. Ivana: ob 19. obletnici smrti moža Alfonza Grudina daruje žena 30.000; v spomin na pok. Lojzko Klinec druž. Gorjan 50.000 lir.

Za cerkev na Peči: N.N. 200.000 lir.

Ob poroki Cristine in Mihaela daruje druž. Marussi 300.000 lir za zbora Štandrež in Števerjan.

Za MIPZ Vrh sv. Mihaela: Dorjana in Franco Bagon v spomin na Franca Cottalija 50.000 lir.

Za bosanske otroke: ob 19. obletnici smrti moža Alfonza Grudina žena 30.000; N.N. z Vrha 50.000 lir.

Za male vojne sirote v Ajdovščini: Claudio Nardini 100.000; J.J. 200.000 lir.

Za Sveto goro: R.N. 100.000 lir.

Za Zavod sv. Družine: Mirka Kete namesto cvetja na grob drage prijateljice Lojzke Klinec 50.000 lir.

ČESTITKE

◆ SKPD F. B. Sedej in mešani zbor iskreno čestitata **Mihaelu in Kristini** in jima želita obilo sreče in razumevanja na skupni poti.

ZAHVALA

Cristina in Mihael se iz srca zahvaljujeta vsem, ki so pripomogli, da bo ostal ta dan nepozaben; najprej g. Karlu Bolčini, g. Antonu Lazarju, g. Francu Močniku in g. Oskarju Simčiču, štanderškemu in števerjanskemu pevce, štanderškemu društvu, ki je priskočilo na pomoč, in mladini pri pripravljanju portona. Vsem iskrena hvala!

Popravek

V članku Števerjanci na Ljašah (KG, št. 34) je zaradi pomanjkanja prostora izpadel stavek, v katerem je pisalo, da je vodil petje neutrudni organist Herman, ki je s seboj imel tudi svoj prenosni harmonij. V imenu vseh romarjev iskren »Bog lo-naj!«

Sodelavce in dopisnike prosimo, naj pošiljajo članke najkasneje do ponedeljka zvečer, obvestila pa do torka popoldne.

Uredništvo

KATOLIŠKI GLAS

Tednik

List je nastal po združitvi goriškega tednika »Slovenski Primorec« in tržaškega »Teden«. Prva številka »Katoliškega glasa« je izšla 2. februarja 1949

Registriran na goriškem sodišču pod št. 5 dne 28.01.1949

Odgovorni urednik:
Andrej Bratuž

Izdaja: Zadruga Goriška Mohorjeva
Riva Piazzutta 18 - Gorizia - P.I. 00480890318
Tiska: Tiskarna Budin
Riva Piazzutta 18 - Gorizia

Letna naročina v lirah:

Italija	55.000
Slovenija	55.000
inozemstvo	80.000
zračna pošta	100.000

Oglasi in osmrtnice: 1 modulo (5 cm višine v enem stolpcu) 45.000 lir + 19% IVA. Možne so sestave z več enako velikimi moduli, ne pa vmesne mere.

Član:

ZDRUŽENJE ITALIJANSKEGA PERIODIČNEGA TISKA

ZVEZA ITALIJANSKIH KATOLIŠKIH TEDNIKOV

GLASBENI POPOLDNEVI STARE IN SODOBNE GLASBE

17.9.1995 - Od Trubarja do Ramovša

Šentjakovski otroci, Dina Slama, Miloš Pahor, Irena Pahor, Valentina Guštin, Walter Piščanc, Tomaž Faganel, Walter Barbiero, Črtomir Šiškovič, Aleksander Milošev, Marco Bontempo, Marco Verza

24.9.1995 - Glasba iz časa koncila v Trentu

Margherita Guarino, Marco Gozzi, Roberto Gianotti, Armando Franceschini, Marco Bazzoli, Giancarlo Guarino

1.10.1995 - Italijanske violinske šole v 17. stoletju

Luigi Rovighi, Dina Slama, Irena Pahor

Repentabska cerkev, ob 18. uri.